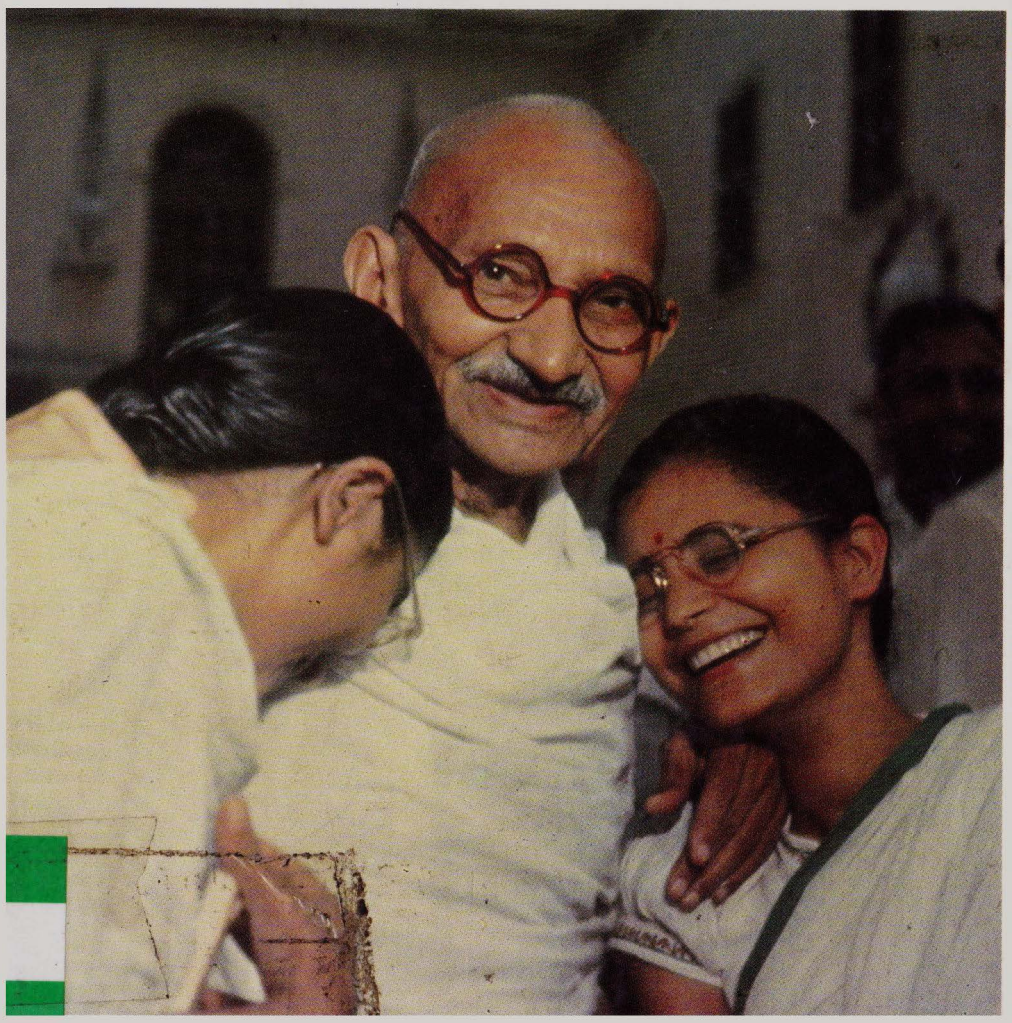
İnsanlık tarihine yön verenler

MAHATMA GANDHI

Hindistan'ı kurtaran ve dünyaya şiddet içermeyen direniş yöntemini öğreten adam

MAHATMA GANDHI

Hindistan'ı kurtaran ve dünyaya şiddet içermeyen direniş yöntemini öğreten adam

Michael Nicholson

İLKKAYNAK
KÜLTÜR VE SANAT ÜRÜNLERİ

Resim Kaynakları:
BBC Hulton Resim Kütüphanesi: 31, 42; Camera Press: 12, 26, 58, 59; Tom Hanley: 24, 25, 44, 52, 61; Indo-British Films Ltd.: 20-1, 28-9, 32, 36-7, 40, 53, 57; the MacQuitty Uluslararası Fotoğraf Koleksiyonu: 6(üst); Ulusal Ordu Müzesi: 15(ikisi de), 30; Ulusal Gandhi Müzesi: 11, 13, 16, 19, 38(alt), 54, 56,; Ann and Bury Peerles Dia Kaynakları ve Resim Kütüphanesi: 6 (alt); the Photo Source: 4, 17, 43, 50, 55; Paul Popper Ltd.: 38(üst), 48, 51; İngiliz Kraliyet Topluluğu: 9 (her ikisi), 10; BK Sinha: 49.

62. sayfadaki harita, Hindistan Hükümeti'nin, Basın Enformasyon Bürosu'nun izniyle çoğaltılarak basılmıştır. Sir Richard Attenborough'ya ve Indo-British Films Ltd. Şirketi'ne, *Gandhi* filminden bazı kareleri yayımlamamıza izin verdikleri için teşekkür ederiz.

1987 yılmda İngiltere'de yayımlanmıştır.
16 Chalk Hill, Watford,
Herts WD1 4BN, İngiltere
Exley Publications.

Telif Hakkı © Exley Publications, 1987

İngiliz Kütüphanesi'nde kataloglanan yayım bilgileri
Nicholson, Michael
Mahatma Gandhi.
(İnsanlık tarihine yön verenler)
1. Gandhi, M.K - Gençlik Kitaplığı
2. Devlet adamı - Hindistan - Biyografi - genç edebiyatı.
I. Başlık
II. Diziler
954.03'5'0924 DS481.G3

ISBN 975-8030-06-X

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, Yayımcı'nın yazılı izni olmaksızın, mekanik ya da elektronik yöntemlerle fotokopi çekme, banda kaydetme, bilgi depolama ve dönüştürme de dahil olmak üzere, hiçbir şekilde çoğaltılamaz, yeniden yayımlanamaz.

Bu yayının, 8-9 yaşlarındaki çocuklara göre kısaltılmış ve sadeleştirilmiş baskısı, LDA, Duke Street, Wisbech, Cambs PE13 2AE. adresinden temin edilebilir:

1996'da Türkiye'de yayımlanmıştır.
İlkkaynak Kültür ve Sanat Ürünleri
Özveren Sokak 32/1 Maltepe-ANKARA
Tel: 0.312. 231 73 74 Fax: 0.312. 231 73 79

Türkiye Editörü: Sezai Kaynak
Çeviri: Leyla Onat
Dizgi: İlkkaynak Ltd. Şti.
Diziler Helen Exley tarafından derlenmiş ve yayımlanmıştır.
Resim araştırması: Diana Briscoe
Araştırma: Margaret Montgomery
1996'da Singapur'da basılmıştır.

GİRİŞ

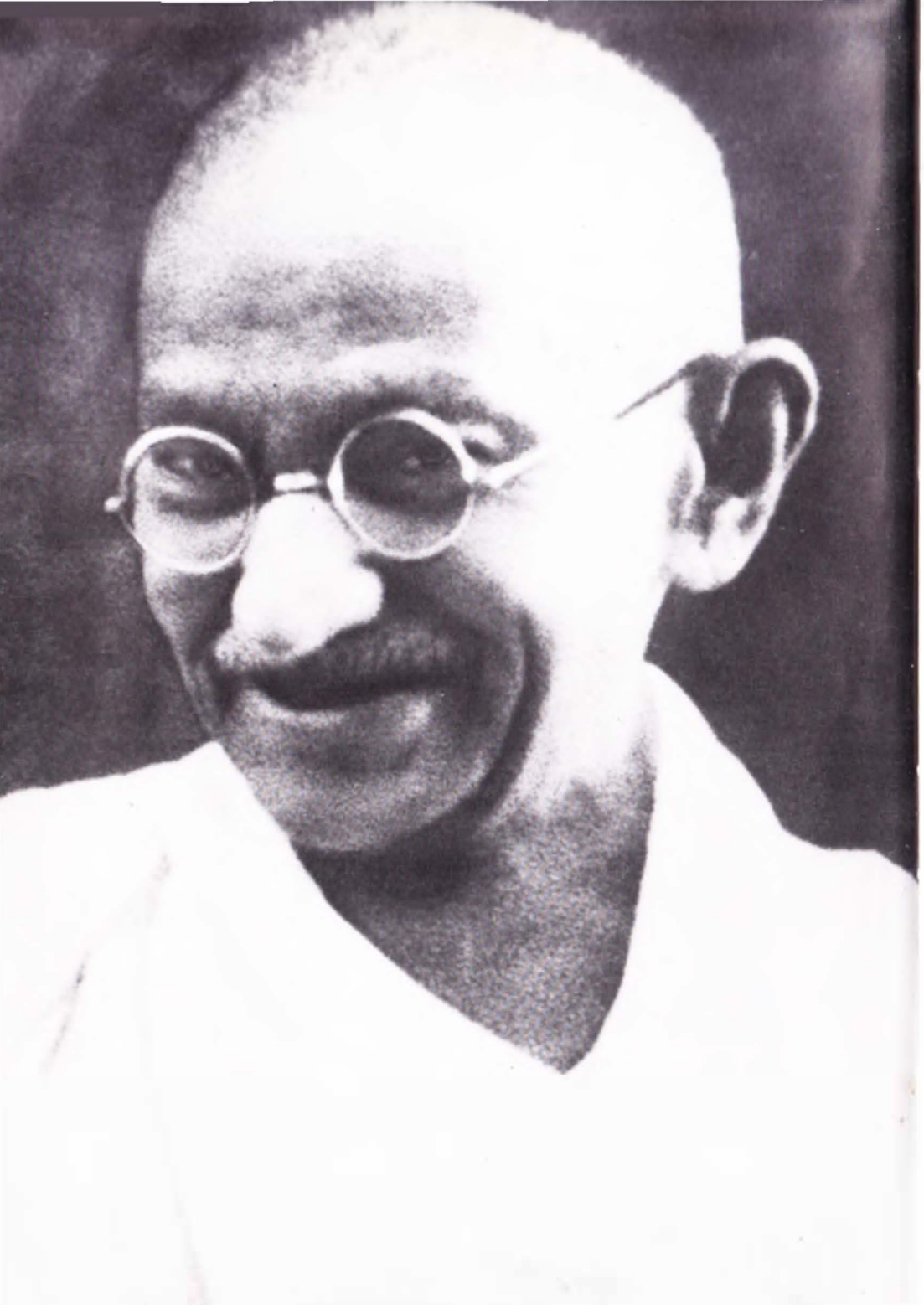
Mohandas Karamchand Gandhi, tarihteki büyük adamlar arasında en ilginçlerinden biridir. Henüz çok gençken, bir karar almıştı - her zaman doğru davranacaktı. Birilerinin onu itip kakmasına izin vermeyeceğine ilişkin kendi kendine söz verdi. Birçoğumuz böyle kararlar alırız, ama onlardan kolaylıkla vazgeçeriz. Gandhi, kararına sadık kaldı. Başkaları kendisine şiddet gösterse de, hiçbir zaman şiddetle yanıt vermeyecekti. Gerçeğe ve şiddet karşıtı davranışlara inancı, adaletsizliğe direnme kararlılığı, onu ruhsal olarak güçlendirdi. Birçok mürit edindi. Bu insanlar, onun yardımıyla, aynı güce sahip oldular. Onun tozdan kahraman yarattığı söylenirdi. İlk kez, henüz genç bir avukatken gittiği Güney Afrika'da da böyle olmuştu. Orada ırkçı ayrımcılığa karşı savaşmıştı. Yirmi yıl sonra Hindistan'a döndüğünde, insanlar ona Mahatma ya da Büyük Ruh adını taktılar. Gandhi, onları sömürge yaşamından kurtardı.

Mahatma Gandhi, dünya işleriyle ilgili bir azizdi. Her türlü inanışa saygı gösteren bir din adamıydı. Söylediklerinin kendisine mal edilmesini istemez ve bu sözlerin, dağlar kadar eski olduğunu iddia ederdi. Yaptıklarını, bir başkasının da yapabileceğini söylerdi. Ona göre, insanlar onun gittiği yolun doğru olduğuna inanırlarsa,izlemeliydiler. Ülkesi özgürlüğe kavuşunca, hiçbir resmi görev üstlenmedi. Malı mülkü yoktu. Tek varlığı, insanlara verdiği ve onlardan aldığı sevgiydi. Her zaman güleç yüzlü, neşeli biriydi. İmparatorluğa karşı savaş verirken, acıları ve en ufak sorunları bile paylaşmaya çalıştı. Ölümden hiçbir zaman korkmadı. Ve bir fanatik tarafından öldürüldüğü zaman, dudaklarında Tanrı'nın adı vardı.

Bu kitap gençlere, Mahatma Gandhi'nin dünyaya katkılarını anlatacaktır.

Rajiv Gandhi
Hindistan Başbakanı, 1984-9

Dönüm noktası

Hiçbirimiz istenmediğimizi hissetmekten hoşlanmayız. Dahası, başkalarından hakaret ve kötü davranışlar görmek istemeyiz. Gandhi, Güney Afrika'dayken, Hintlilerin sevilmediğini, istenmediğini ve sık sık aşağılandığını görmüştü. Gandhi, beyazların kaldığı otellerde kalamıyordu. Berber, saçını traş etmek istemiyordu. Bir beyaza yerini vermeyi reddettiği için, arabacı tarafından dövülmüştü.

Gandhi, Güney Afrika'ya yaptığı iş seyahati sırasında, koyu esmer bir Hintliyle aynı kompartımanı paylaşmak istemeyen bir beyaz yolcunun şikayeti üzerine, polis tarafından birinci sınıf vagondan atılmıştı.

Birinci sınıf bileti olmasına rağmen trenden atılan Gandhi, geceyi istasyonun soğuk bekleme odasında titreyerek geçirmişti. O akşam, kendisine düşmanca davranan bu ülkede, onu nasıl bir geleceğin beklediğini düşünecek bol zamanı olmuştu. Önünde üç yol vardı; kendisine yapılan hakaretleri ve tacizi görmezden gelmeye çalışarak işini yürütmek, daha önceden planlamış olduğu gibi Hindistan'a geri dönmek ya da orada kalıp ırkçı ayrımcılıkla savaşmak. Gandhi, orada kalıp, Güney Afrika'nın siyah insanları için yasal bilgisini kullanarak savaşmanın görevi olduğuna inandı.

Gandhi, Güney Afrika'daki bu gençlik deneyimlerini bir dönüm noktası olarak nitelendirirdi. O aslında, tarihi değiştirmek için doğmuştu. Yaşamına dönüp baktığımız zaman, onun ırkından insanların karşılaştıkları kötü davranışların ve göğüslemeye çalıştıkları zorlukların, onun da başından geçmiş olması belki de iyi olmuştur, diye düşünebiliriz. Çünkü adaletsiz davranışlar, bu çekingen genç Hintli avukatın

"İnsanların, öteki insanları aşağılayarak kendilerini yücelttiklerine inandıklarını anlamak, benim için her zaman çok zor olmuştur."

Mahatma Gandhi
Güney Afrika'dayken.

"Bir insan ve Hintli olarak, haklarımın bana verilmediğini görmüştüm. Daha doğrusu, Hintli bir insan olduğum için bu haklar benden esirgeniyordu."

Mahatma Gandhi
Güney Afrika'dayken.

Üzerinde Hindu harfleriyle "Hey Rama" yazan Gandhi'nin mezar taşı. Bu sözler, "Ah, Tanrım," anlamına gelmektedir ve Gandhi'nin son sözleridir.

Sağda: Mahatma Gandhi'nin, doğduğu yer Porbandar'da, evinin dışına konmuş olan heykeli. Hintlilerin çoğunun, lider ve aziz olarak kabul ettiği Gandhi'nin, ülkenin her yerinde heykelleri ve anıtları vardır.

(o sıralar henüz 24 yaşındaydı) tutkulu bir insan onuru ve özgürlüğü savaşçısına dönüşmesine neden oldu. Daha sonraki elli yıl içinde adaletsizlikle savaştı. Silahsız ama sözlerle, düşüncelerle ve örnekler oluşturarak, hatta kendini kurban ederek.

Satyagraha dediği, şiddet içermeyen çok disiplinli bir sivil direniş yöntemi geliştirmişti. Önceleri Güney Afrika'da, daha sonra da Hindistan'da, yandaşlarının İngiliz toplarına, süngülerine, düzenli ama silahsız pasif direnişle karşı koymalarını istemişti. Binlerce kadının da aralarında bulunduğu protestocular, yakalanıp dövüldükleri zaman karşı koymadılar. Ülkeyi idare edenlerden haklı istekleri vardı, adaletsiz yasalara karşı direniyorlardı ve binlercesi hapse girmeyi göze almıştı.

Onun öğretisi, Güney Afrika'dan Hindistan'a, daha sonraları tüm dünyaya yayıldı. Ölümünden sonra bile, özgürlükleri ve hakları ellerinden alınmış insanlara, öldürmeden direnme gücünü veriyor. Martin Luther King, Yeşil Hareketi, Filipinlerde Marcos'un indirilişi gibi hareketleri etkilemiştir... Bugün, yanlışlara karşı direnmek için, bizler de aynı şekilde, düzenli ama şiddet içermeyen protestolar yapıyoruz. Gandhi'den önce, insanlar baskıya karşı koyabilmek için, bir savaş gücü oluşturmak gerektiğini düşünüyorlardı.

Gandhi, ölmeden önce Hindistan devletini özgürlüğüne kavuşturmuştu. Büyük Britanya'nın güçlü lideri Churchill'i, Hitler yenememişti ama Gandhi, onu dize getirmeyi başardı. Bu nazik, güler yüzlü adam, milyorlarca Hintli ve başka ülke vatandaşları tarafından sevilip sayıldı. Onun ölüm haberi ulaştığı zaman, Birleşmiş Milletler müzakereleri, daha önce görülmemiş şekilde durduruldu. Gandhi'nin, az bulunur bir insan olduğunun ve etkisinin ölümünden sonra da sürüp gideceğinin bilincine varmışlardı. Dünya yüzünde baskı gören insanlara yeni bir silah vermişti o. Bu ölüm silahı değil, sevgiydi.

Einstein, onun için şöyle demişti: "Gelecek nesiller, onun gibi etten ve kemikten bir insanın bu dünya yüzünde yaşadığına inanmakta zorluk çekecekler."

"Mahatma Gandhi tarihe, Buda ve İsa ile aynı değerde yazılacaktır."

Lord Louis Mounthatten Hindistan'daki Britanya Genel Valisi

"Başıma gelen en büyük şans, bu adamın gücünü, büyüklüğünü, iyiliğini, neşesini, alçakgönüllülüğünü, kurnazlığını, amacının temizliğini ve anlatılamaz dehasını tanımış ve incelemiş olmaktı."

William L. Shirer, Pulitzer Ödülü'nü alan "Üçüncü Reich'ın Yükselişi ve Düşüşü" (The Rise and the Fall of the Third Reich) adlı kitabın yazarı.

Raja'nın çocuğu

Mohandas Karamchand Gandhi, 2 Ekim 1869'da Porbandar, Hindistan'da doğmuştu. O yıllarda Hindistan, Britanya İmparatorluğu tarafından yönetiliyordu. Hindistan'da, iki yüz milyon Hintli yaşıyordu ki, bu orada yaşayan İngiliz ve İrlanda nüfusunun en az yedi katıydı.

Gandhi, çelişkiler dünyasında doğmuştu: Onun ülkesinde çöl gibi geniş topraklar, büyük nehirler, bataklıklar, çorak platolar, sık ormanlar ve dünyanın en yüksek dağları vardı. Hindistan'ın iklimi, düzlüklerde çok sıcak, yükseklerde serindir ama Hindistan'ın büyüklüğü birçok çelişkiyi bir arada yaşamaya neden olur. Hintliler, yalnızca ulaşım zorluklarından dolayı değil, aynı zamanda gelenekler, görenekler, dinler ve 300 ayrı dil nedeniyle de birbirleriyle iletişim içine giremiyorlardı. Aynı ırk ve dindeki insanlar bile, yaşam biçimi ve kast sistemi nedeniyle birbirlerinden kopuktular.

Britanya, yedinci yüzyılda gerek Moğol İmparatoru'yla yapılan anlaşma sonucu gerekse zorla ve rüşvetle, Hindistan'da birçok ticaret sömürgesi elde etmişti.

Britanya, birçok ırka hükmediyordu. Güneydeki insanlar siyah derili, kuzeydekiler kahve renkli ya da soluk derili insanlardı. Bu ülke, önemli ya da önemsiz prenslerin, yoksulluğun, açlığın ve büyük zenginliklerin ülkesiydi. Hindistan'da varlıklı olanların çalışmalarına gerek yoktu. Onları yıkamak, traş etmek, soğuk içkilerini getirmek, sıcak olduğu zaman yelpazelemek için bile hizmetkârları vardı.

Hindistan'da birçok farklı din bulunuyordu. Halkın çoğunluğu Hindulardan oluşmaktaydı ama onlar da aralarında çeşitli mezheplere ayrılmışlardı. İkinci büyük grup, kitabı Kuran ve peygamberi Muhammed olan Müslümanlardı. Budistler ise, 2500 yıl önce ölmüş olan Buda'nm izleyicileriydi. St. Thomas tarafından Hindistan'a getirilmiş olan Hıristiyan Kilisesi'nde, eski törelere göre ibadet edilirdi.

Karşıda: Gandhi'nin büyüdüğü bölge, Hindistan'ın, ihtişamı, büyüklüğü ve merasimleriyle ünlü Britanya Raja'sı denen bölgeydi. İngilizler, Hindistan'a teknik gelişme ve organizasyon getirdiler ama çoğunlukla yerli halka karşı duygusuz davrandılar.

Üstte: İngiltere Kralı V. George, 1911'de, filin üzerinden, otların arasındaki kaplana ateş ediyor. O avda, 24 vahşi hayvan öldürmüştü. Yanındakiler de 39 kaplan, 18 gergedan ve 4 ayı öldürmüşlerdi.

Altta: Gandhi'nin gençliğinde yaşadığı Hindistan'dan bir başka resim. Kızıl ve altın renkli giysileri olan tören kıtası, Britanya idaresindeki Delhi kabul resminde görülüyor:

Avrupalı "centilmenlerin", her türlü gereksinimlerini karşılayacak Hintli hizmetkarları vardı. Ücretleri ayda dört şilingdi. Ingiltere'de aynı işi yapan kişiye verilen ücretin yarısından az bir miktar. 1850'de çekilmiş bu eski fotoğraf, bir adamın, uşağı tarafından traş edilişini gösteriyor.

Hindistan'da ayrıca, yüzyıllardır, epey kalabalık bir Musevi topluluğu yaşardı. Bunlardan başka, dağlarda, ormanlarda yaşayan bazı ilkel kabileler ve İran'dan gelmiş olan ateşe tapan Zerdüştler vardı.

Vejetaryen olan Hindu köylüleri ineklere tapıyorlardı. Sığır yiyen Müslümanlar, domuzu ağızlarına sürmüyorlardı. Jains denen mezhebin mensupları geceleri bir kurt ezmemek için dışarı çıkmazlar, sinek yutmamak için uyurken ağızlarını örterlerdi. Sadık bir Hıristiyan olan beyaz avcı ise, o güzel kaplanları, köküne kibrit suyu ekene değin avladı.

Gandhi'nin doğum yılı olan 1869'da, Hindistan ile Britanya'nın arasındaki bağlar birbirine oldukça yakındı. Süveyş Kanal'ı açılmıştı ve İngiliz gemileri Hindistan'a gelebilmek için, Afrika kıtasını dolanmak zorunda kalmıyorlardı. Hindistan'daki Britanya idaresi sıkılaşmıştı. Ticaret ilişkileri, bu bağı daha da güçlendiriyordu. İngiltere'nin, dünya yüzünde birçok sömürgesi olduğu için, "Büyük Britanya'da güneş hiç batmaz" denirdi. Bu imparatorluğun hiç yıkılmayacağı düşünülürdü. Oysa, 78 yıl sonra Gandhi'nin öldüğü yıllarda Hindistan, Britanya idaresinden kurtulmuştu. Yumuşak huylu Gandhi'nin bu kurtuluştaki rolü büyüktür.

Çocuk damat

Mohandas Gandhi, babası Karamchand'ın dördüncü ve son çocuğuydu. Mohandas, Hindu toplumunun dört kastından üçüncüsü olan *Vaisyu* kastına mensuptu. Bu kast, en çok saygı gören *Brahmins* (rahipler) ve *Kshatriyas* (askerler ve devlet adamları) kastından çok daha aşağıdaydı. Yine de, *Sudra* (işçiler) kastından daha saygıdeğerdi. Tüm kastların en altında *"dokunulmayanlar"* ya da "dışlananlar" denen, kastlara bile dahil olmayanlar bulunurdu. Bunlar, Hindistan'daki en kötü ve pis - lağım temizlemek gibi - işleri yapan insanlardı. Bu insanlar öylesine aşağı görülürlerdi ki, öteki kasttakiler, gölgeleri bile o insanlara değse,

Gandhi 7 yaşında. Çok dindar bir kadın olan annesi Putlibai'nin Gandhi üzerindeki etkisi büyüktü. Ona öğrettiği prensipler, tüm yaşamını etkiledi.

lekeleneceklerini sanırlardı. Bu insanlara, daha sonraları Gandhi, Harijan ya da "Tanrı'nın Çocukları" adını takacaktı.

Mutlu bir Hindu ailesinde doğan Gandhi, öteki çocuklar gibi zaman zaman yaramazlık yapan normal bir çocuktu. Babası, saray memuruydu ve daha sonra Porbandor Prensliğinin Bakan'ı olmuştu. Annesi, Pitlibai, çok dindar bir Hindu kadınıydı. Her yemekte dua eder ve sık sık oruç tutardı. Lükse ve mücevherlere önem vermez, tapınağa dua etmeye giderdi. Gandhi, sonraları Hindistan'ın ruhani lideri olmuştur ve yaşamında, dindar annesinin etkisi çok büyüktür.

Evde birçok kitap vardı ve yaşam oldukça rahattı. Tüm aile vejetaryendi ama Gandhi, bir keresinde bir Müslüman arkadaşının ısrarıyla keçi etini tatmıştı. Çocuk, ona et yerse, İngilizleri Hindistan'dan kovacak kadar uzun boylu ve güçlü olacağını söylemişti. Bu

Mohandas Gandhi (sağda) ve ağabeyi. Bu resim Gandhi 14 yaşındayken çekilmişti.

yanlış inanışa kanan Gandhi, daha güçlü biri olma düşüncesiyle et yemeğe çalışmıştı. Ama, bu deneyim ona korkunç karabasanlar getirmiş ve bunu yaptığı için pişmanlık duymuştu.

Gandhi, çekingen bir çocuktu ve çoğu kez okul dönüşü kimselerle konuşmamak için, koşarak evine giderdi. "Birisinin benimle alay edeceğinden korkardım," diyordu Gandhi. Tek başına uzun yürüyüşler yapmaktan hoşlandığını ve oyun oynamayı sevmediğini söylüyordu.

Henüz on üç yaşında bir okul öğrencisiyken, Porbandar tüccarlarından birinin kızı Kasturba ile evlendirildi. Evlilik için düşüncesi sorulmamıştı. Hindistan'da, o zamanlar, hatta halen adet olduğu gibi evlilik için aileler aralarında anlaşırlar ve gelinle damat ancak düğünde birbirlerini görürlerdi. Böyle bir

evliliğin nasıl başarıyla sürdürülebileceğini sorabiliriz, ama Mohandas ile Kasturba için bu doğaldı ve evlilikleri altmış iki yıl sürdü.

İmparatorluğun merkezinde öğrencilik

1888'de, on dokuz yaşındayken Gandhi, Londra'ya üç haftalık bir yolculuğa çıktı. Daha sonra orada, hukuk öğrenimi görecekti. Baba olmuştu bile: İlk oğlu Harilal, birkaç ay önce doğmuştu. Öğrencilik günleri pek mutlu günler değildi; kendisini ailesinden uzakta yalnız hissediyordu.Londra'da olduğu süre içinde, ne kadınlara ne de şaraba dokunmayacağına ve vejetaryen beslenme biçimini bozmayacağına yemin etmişti. Bu katı kurallar, onu arkadaşlarından uzaklaştırıyor ve kendisini bütün bütün yalnız hissetmesine neden oluyordu.

Şöyle yazmıştı: "Durmaksızın yuvamı ve ülkemi düşünüyordum... Her şey bana çok garip geliyordu... İnsanlar, yaşam biçimleri, hatta evleri. İngiliz etiket kurallarına uymakta da acemiydim ve her an dikkat etmek zorundaydım. Vejetaryen yeme biçimi, her şeyi daha da güçleştiriyordu."

Yine de, birçok genç adam gibi Gandhi, onların yaşamına alışmaya ve onlar gibi giyinmeye özen gösteriyordu. Bir dönem modaya uygun giyinmeye çalıştı. Bir öğrenci arkadaşı, 1890'da, Gandhi'yi, Londra'daki Picadilly Circus meydanında gördüğünü anımsıyordu. "Gandhi'nin üzerinde ipek bir şapka, yakası kolalı yine ipek bir gömlek ve gökkuşağının tüm renklerini içeren parlak çizgili bir kravat vardı. Üstüne, kruvaze bir ceket ve ona uygun koyu renk çizgili bir pantolon giymişti. Elinde deri eldivenler ve gümüş kaplamalı bir baston vardı."

Dünyanın tanıdığı Gandhi'ye çok ters düşen bir görünümdü bu. Sonraki Gandhi'nin, beyaz el dokuması kumaştan yapılmış bir Hintli giysisi, basit sandaletleri ve bir şalı vardı.

İngiltere'de, iki yıl, sekiz ay kalan Gandhi, son sınavlarını da verdikten sonra, Haziran 1891'de Londra Barosu'na davet edildi. Yirmi iki yaşındaydı.

Genç bir erkek olan Gandhi, şık Avrupalı giysiler içinde. Londra'da hukuk öğrenimi yaparken, geleneksel Hint giysilerini giymiyordu. On yıl sonra, yeniden Hint tipi giysiler giymeye başladı. Daha sonra da basit köylü giysisini andıran din adamı giysilerini yeğledi.

Karşı üstte: Britanya ordusuna ait, Royal Inniskilling Fusiliers denen piyadeler, Güney Afrika'da, Boer Savaşı'nda (1899-1901). Gandhi, bu savaşta Hindistan Ambülans Servisi'ni yönettiği ve birçok insanın canını kurtardığı için iki madalya almıştı. Safça inanıyordu ki, bu cömert çabaları sayesinde Hintliler, İngilizlerin saygısını kazanacaklar ve önyargılı ırkçı yasaları kaldıracaklardı.

Fransızca, Latince, Fizik, Roma hukuku ve genel hukuk konularındaki eğitimini tamamlamıştı. Bu eğitimin onun aklına birçok şey kattığını biliyoruz ama, milyonlarca kişiyi etkileyecek bilgelik kaynağının henüz oluşturulmadığını görebiliriz.

Britanya İmparatorluğu'ndaki en büyük ülkeyi özgürlüğüne kavuşturacak ve *milyonlarca* insanı etkileyecek gücü bulmuş biri gibi değildi. Daha sonraları bu üniversite günleri için, şöyle demişti: "O günler benim yaşamaya başlamadan önceki zamanlarımdı."

Güney Afrika'da yeni bir yaşam

Gandhi, Hindistan'a döndüğünde, annesinin öldüğünü büyük acıyla öğrendi. Annesini çok severdi ve ondan çok etkilenmişti. Onun öğretisi sayesinde Gandhi, her türlü yaşam biçimine saygı duymayı öğrenmiş, barışseverlik ve şiddete karşı olma felsefelerini geliştirmişti.

İki yıl boyunca Gandhi, avukat olarak kendini kabul ettirmeye çalıştı. Ama hukuk alanındaki çalışmaları başarılı olmadı. Mezun olduktan bir süre sonra bir dava almıştı. Heyecanla çalışmaya başlamıştı ama duruşma günü gelince Bombay'daki mahkemede öyle sinirliydi ki, konuşamadı bile. Yerine otururken salondakilerin gülüştüğünü duydu. Bir süre sonra, varlıklı bir Hintliyi temsil etmek üzere Güney Afrika'ya gitmesi istendi. Bu yolculuk, yaşamının akışını değiştirecekti. Oraya kısa süre için gitmişti ama yirmi bir yıl kaldı.

Güney Afrika'da, bölünmüş ve büyük sorunlar yaşayan bir toplum vardı. Ülke nüfusunun beşte biri beyazlar, kalanıysa siyahlardı. Beyazlar da kendi içlerinde bölünmüştü. Gandhi'nin orada olduğu yıllarda korkunç bir iç savaş yaşandı. Güney Afrika'da yaşayan yüz bin kadar Hintli küçümseniyor, hor görülüyordu. Bu insanlar, siyahların yapmak istemedikleri aşağı ve pis işleri yapmak için getirtilmişlerdi. Daha çok çiftliklerde ve şeker kamışı işinde kullanılıyorlardı. Yarı açlık yüzünden kendi

Karşı altta: 1900 yılındaki Spion Kop Savaşı'nda ölmüş Britanya askerlerinin fotoğrafı. Gandhi'nin ambulansları, bu savaşta önemli işler başarmıştı. İngiliz generalinin engellemesine rağmen, ön saflara geçerek, ateş altındaki yaralı askerleri kurtarmışlardı.

Gandhi, 1899'daki Boer Savaşı'nda, Hindistan Ambulans Servisi'nde. Bin kadar sağlık adamıyla birlikte çalışıyor, onları yönlendiriyordu. O ve arkadaşları, Britanya askerlerine yardım ederlerse, kendilerine daha iyi davranılacağını sanıyorlardı ama yanılmışlardı.

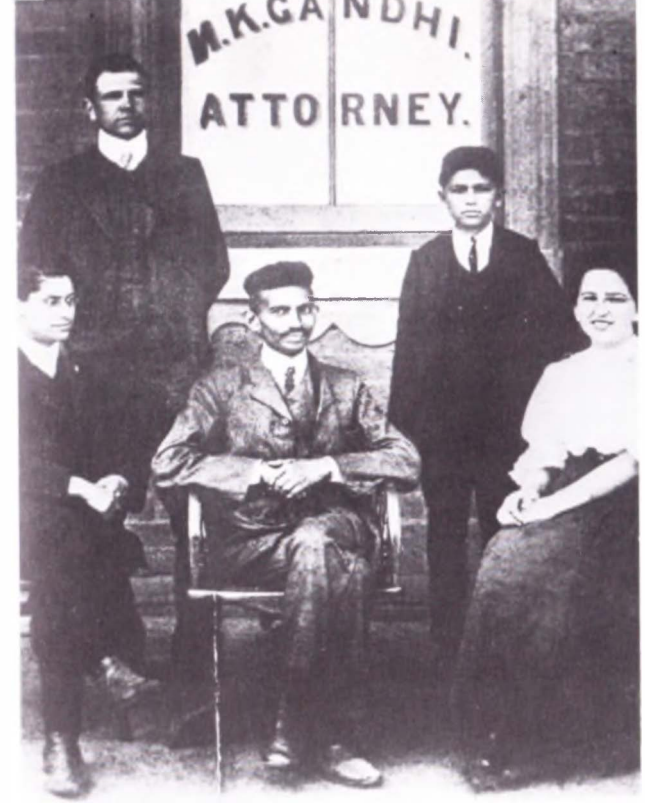
ülkelerinden uzaklaşan Hintliler, çok çalışıyorlar yine de yoksulluk içinde yaşıyorlardı. Ama aralarından birkaçı sıyrılmayı başararak varlıklı olmuştu. Hintlilere karşı birtakım yasalar konarak rahat dolaşmaları engelleniyor ve seçme özgürlüğü tanınmıyordu.

Güney Afrika'da yaşadığı ilk günlerde, ırkçı ayrımcılıkla karşılaşan Gandhi, bir süre sonra Hint halkının lideri haline geldi. 1896'da artık varlıklı bir avukattı ve yılda 5.000 sterlinden fazla kazanıyordu.

Gandhi, insanlarına yardım etmeye nasıl başladı? Onun düşüncelerinin çoğu pratik ve mantıklıydı. Önce Hintlilerin, daha iyi görünmeleri gerektiğini söyleyerek işe başladı. Sevilebilecek, başkalarına garip gelmeyecek insanlar olmalıydılar. İşlerinde güvenilir kişiler olmaları üzerinde duruyordu. Onlara temizliği ve sağlık koruma sistemini öğretti. Başkalarıyla konuşabilmeleri için İngilizce öğrenmelerini öğütledi. İnsanları birbirinden ayıran aralarında çatışmalarına neden olabilecek kast sistemini unutmalarını söyledi. İnsanları değişik sınıflara ayıran kast sistemi, aynı milletten ve ırktan insanlar arasında nedensiz düşmanlıklar meydana getiriyordu.

1896'da, ailesini yanına almak için Hindistan'a gitti. Bu arada, Hintlilerin Güney Afrika'da yaşadığı acıları anlatan "Yeşil Broşür"ünü (The Green Pamphlet) yayımladı. Bu yapıta birçok tepki geldi ve Gandhi, 1897'de Güney Afrika'ya döndüğünde, onu linç etme niyetindeki bir grup insan tarafından karşılandı. Londra'nın baskısı altında kalan meclis, o yıl seçimler konusunda ayrımcılık yapan yasaları feshetti. Onun yerine eğitim sınavı koydu.

Gandhi, barışsever biri, tam bir barış adamı olduğu halde, Hintlilere ulusal zorunlulukları kabul etmeleri gerektiğini öğretti. Hintliler, İmparatorluğun vatandaşlara verdiği haklara sahip olmak istiyorlarsa, İmparatorluk vatandaşlarının yükümlülüklerine de uymak zorundaydılar. 1899'daki Boer Savaşı'nda, Gandhi, Boerlere sempati beslediği halde, Hintlilerin Britanyalıları desteklemeleri gerektiğini söylüyordu. Hintlilerden oluşan bir Ambülans Servisi kurdu ve adamları eğitti. Savaş sırasında bin kadar ambülans

Gandhi, Güney Afrika'da Johannesburg'daki avukatlık şirketinin önünde, firma çalışanlarıyla birlikte. Gandhi'nin oradaki işi çok iyi gitmiş ve çok varlıklı bir adam haline gelmişti. Güney Afrika'daki Hintliler tarafından büyük saygı görüyordu, çünkü o, Londra'da yüksek hukuk eğitimi görmüş bir dava vekiliydi.

görevlisi, başarıyla yaralılara yardım ettiler.

Aralık 1902'de, Gandhi, Sömürge Bakanı Joseph Chamberlain'e, Hintli topluluğunun üzüntülerini iletti. Güney Afrika'da yalnızca Natal bölgesinde yaşayanlar değil, Transvaal bölgesindeki beyazlar da Hintlileri ülkeden kovmak için ellerinden geleni yapıyorlardı. 1903 yılında, Transvaal'de, Asya Dairesi kuruldu ve gelecek üç yıl için, bir dizi yeni kurallar ve yönetmelikler hazırlandı. Bunun üzerine Hintlilerle beyazlar arasındaki gerilim arttı, ama bu durum 1906'da çıkan Zulu isyanı sırasında geri planda kaldı. Gandhi bir kez daha, Hintli Ambülans Servisi'nin, savaşta yardımcı olabileceğini bildirdi. Günde 40 mil yol yürüyerek yardıma giden Hintli görevliler ve hemşireler, beyaz doktor ve hemşirelerin dokunmak istemedikleri yaralı Zuluları kurtardılar, onları yeniden hayata döndürdüler. Bu çalışmalarıyla Hintliler, bir yandan insanlara yardımcı olurken, öte yandan da imparatorluğa bağlılıklarını kanıtlamışlardı.

İlk çabalar

1907 yılının Ağustos ayında, Hintliler arasında haksızlığa uğrama duyguları artık doruk noktasına geldi. Siyah Hareket, tüm Hintli erkeklerin ve kadınların, parmak izlerinin alınmasına ve resmi defterlere kayıt edilmelerine karar vermişti. Ellerine birer sertifika verilecekti. Sertifikasız yakalanan kişiler ya hapsedilecekler, ya para cezasına çarptırılacaklar ya da ülkeden atılacaklardı. Hintliler, Asya'da yaşayan siyah, esmer ve sarı derili insanları hedef alan bu yasaya "Siyah Yasası" dediler. Gandhi, aslında esmer biri olduğu halde, kendisini siyah derili olarak kabul ediyordu.

Hintliler, beyazların amaçlarının onları ülkeden atmak olduğunu biliyorlardı. 1907 yılında yapılan seçim toplantısında, General Botha şöyle demişti: "Benim partim seçimi kazanırsa, dört yıl içinde bu ırgatları (Hintlileri) ülkeden atacağız."

Gandhi'nin, "gerçek güç" ya da "sevgi gücü" anlamına gelen *Satyagraha* sözcüğü ilk kez o günlerde ortaya çıktı. Bu sözcük aslında şu demekti: "Rakibe değil, kendine cefa çektirerek gerçeğe ulaşmak."

Bunu yapabilmek için büyük bir özdenetim gereklidir, çünkü rakibi, "sabır ve anlayışla yola getirmek" kolay değildir. Bu, "pasif direnişten" daha fazla bir şeydir çünkü tam anlamıyla bir barışma sağlamak için, gruplar arasında sürekli iletişim oluşturmayı gerektirir. Gandhi, Güney Afrika pasif direniş kampanyası sırasında, "Satyagrahis"lere nasıl davranacaklarını öğretmek için adamlarını eğitti. Kamçılanmaya, aşağılanmaya ve tutuklanmalara karşılık verilmeyecekti. Bunları sabırla kabullenmek gerekirdi. Amaç, rakipleri dövmek değil, onların utanmasını sağlamak ve yüreklerini yumuşatmaktı.

Ocak 1908'de, Gandhi, yeni yasaya uyarak kayıt edilmeye razı olmadığı ve binlerce öteki Hintliyi de aynı biçimde davranmaya kışkırttığı için tutuklandı ve iki ay hapse mahkum edildi. Bu olay, birçok mahkumiyetin ilkiydi. Gandhi yakınmadı, tersine düşünebilmek ve okumak için zaman bulduğuna

Kasturba, Gandhi'nin üç oğlu ve yeğeni. Bu fotoğraf, 1903'te çekilmişti. Gandhilerin dört oğlu oldu. Kasturba'nın okuma ve yazması yoktu ve Gandhi'nin yaşam felsefesini pek anladığı da söylenemez. Evlilikleri, düşüncelerin birleştiği bir evlilik değildi ama yine de birbirlerine yakındılar. Kocasının yanından ayrılmadı ve onu hep destekledi.

sevinmişti. Hapishanede, yalnızca bir ay kaldı.

Göçlerle ilgili haksız yasaları sınamak amacıyla, birçok Hintli, Transvaal sınırlarını geçerek yasalara karşı geldi. Gandhi de aynı şeyi yaptı ve bu yüzden hapse atıldı.

Hintliler, ikinci sınıf vatandaş davranışı gördükleri zaman, sessizce karşı çıkıyorlar, sonra da cezalarına razı oluyorlardı.

1913'te, yüksek vergileri ve Hintlilerin göç etmesini engelleyen yasaları kaldırmayı vaat eden Smuts, yönetime geldi; ama Cape sömürgesindeki bir yargıç, yalnızca Hıristiyan evliliklerinin yasal olduğunu söyleyerek, tüm Hintli eşleri, hiçbir hakkı olmayan metresler durumuna düşürdü. O zaman ilk kez, kadınlar da direniş kampanyasına katıldılar. Transvaal'e yasa dışı geçişler yeniden başladı. Bu sırada, Gandhi'nin "Natal Kız Kardeşler" adını vermiş olduğu bir grup kadın tutuklandı. Bunun üzerine Transvaal'deki Hintli kadınlar, Natal'deki Newcastle'a doğru yola çıktılar, oradaki madencileri, aletlerini bırakarak greve gitmeye razı ettiler. Binlerce Hintli tutuklandı ve hapse atıldı.

Gandhi, grev yapan madencileri yönetirken, Britanya askerleri, onları dağıtmaya çalışıyordu. Gandhi, atlarını yerdeki insanların üstüne sürmeyeceklerine inanarak. adamlarına yere yatmalarını söyledi. Haklıydı. Güney Afrika'da yaşadığı yıllarda, Gandhi, şiddet içermeyen sivil direniş yöntemleri geliştirdi. Bir keresinde, Transvaal'deki Hintlilerin neredeyse dörtte biri hapse atılmıştı.

Gandhi, adamlarını Transvaal'e geçirmekten dört gün içinde üç kez tutuklandı ve sonunda üç aylık hapis cezası yedi. Gandhi, her zamanki gibi, hapse girdiği için mutluydu, "en büyük mutluluk, kişinin kendi ülkesi ve dini için hapse girip acı çekmesidir," diyordu.

Gandhi, satyagraha kampanyasına başlamadan önce, Güney Afrika ve Hindistan'da tanınıyor, saygı görüyordu. Bir zamanlar mahkeme salonunda konuşamayan avukat, dürüstlüğü, becerisi ve yürekliliğiyle tanınan ünlü bir adam olmuştu.

Sonunda 1914 yılının Haziran ayında, Gandhi ile Güney Afrika'nın ünlü beyaz lideri ve devlet adamı General Smuts karşı karşıya geldiler. Hintlilere özsaygı ve itibar kazandıran bir anlaşma imzaladılar. Gandhi'nin, sivil direniş kampanyası böylece başarıya ulaşmıştı ve ilk kez böyle bir şey oluyordu.

General Smuts, Hintli Kurtarma Yasası'nı uygulamaya geçirdi ve Gandhi, artık evine dönmekte özgür olduğunu hissetti. Ülkeden ayrılırken, General Smuts'a armağan olarak, hapishanede yapmış olduğu bir çift sandalet gönderdi. Smuts, daha sonraları şöyle dedi: "Öyle büyük bir adamın yaptığı sandaletleri giymeyi hak etmediğimi düşündüğüm halde, onları yıllarca kullandım."

Önemli bir değişiklik

Güney Afrika'daki 21 yıllık mücadele döneminde, Gandhi, daha derin ruhsal inançlara sahip oldu. O her zaman bir Hindu idi ama artık, Hindu dininin güzel ve güçlü kitabı *Bhagavad Gita*'daki prensipler, onun yolunu çiziyordu.

Bundan sonra inançları, politikasını belirledi ve aldığı tüm politik kararlarda, dini inançları egemen oldu. Ayrıca giyinişi, beslenme biçimi ve yaşamının her evresinde bu prensipler onu aydınlattı.

Hindu olmayanların, Gandhi prensiplerini anlamaları zordur. Hem Hindistan'da hem de Güney Afrika'da, İngilizler, onun yaptıklarını "garip" ve "gelip geçici" şeyler olarak nitelendirdiler.

Gandhi, başka dinler ve felsefelerden de etkilenmişti: Özellikle, Hıristiyan ilahilerini severdi. İsa'nın öğretisini de beğenirdi. İsa'nın bir vaazının, "yüreğine işlediğini," söylemişti. "Mazlumlar kutsanmıştır...", "Tanrı'nm Krallığında yoksullar kutsanmıştır...", "düşmanını sev...", "dünya nimetlerini kendinize ayırmayın..." İsa'nın bu sözleri, zaten Gandhi'nin yaşam biçiminin özünde yer alıyordu.

Öteki dinleri de yadsımıyor, hatta Budizm, Hıristiyanlık, Müslümanlık gibi dinlerden de çeşitli prensipleri ödünç alıyordu. Belki de bunun için, o, aşırı dinci bir Hindu değildi ve koyu dindar Hindular ondan nefret ediyorlardı. Sonunda, Gandhi, Müslümanlara yardım etmek için uğraşırken, aşırı dinci bir suikastçi tarafından öldürüldü.

Gandhi'ye göre, *Bhagavad Gita*'nın, en önemli prensiplerinden biri olan *Samakhava*, insanın acı ya da keyiften etkilenmemesi anlamına geliyordu. Başarısız olmaktan ya da başarı umudunu yitirmekten korkmadan, doğru olan şey için savaşmak gerekirdi. Gandhi her zaman sonuç kadar, izlenen yolu da önemserdi. Değişikliğin *nasıl* sağlanacağına çok dikkat ederdi.

İzlediği önemli bir başka prensip ise, *Aparigraha* prensibiydi ve maddi gereksinimleri sahiplenmekten vazgeçmek anlamına geliyordu. Ruhi zenginliklere, yoksulken ve bir yığın eşyaya sahip olmadan da ulaşılabilirdi. Bir sonraki sayfayı çevirirseniz, Gandhi'nin ölümü sonrasında ortaya konan mal varlığını görebilirsiniz.

Ahimsa, ya da yaşayan tüm canlılara karşı şiddet içermeme prensibi, Hinduizmin bir başka önemli prensibiydi. Yaşayan hiçbir şeyi incitmemek anlamına geliyordu bu. İşte bu yüzden Gandhi, hayvanları yemez, onları incitmezdi. Vahşete karşıydı, hatta Güney Afrika'da, evinin yakınlarında yaşayan zehirli yılanları bile öldürmez, öldürülmesine izin vermezdi. Onları sopalarla kovalardı.

Gandhi'nin dünyaya en büyük katkısı ve en güçlü "silahı" Satyagraha, "gerçeğin gücü" prensibiydi. Bu prensibi, şiddet içermemek ya da pasif direniş olarak düşünebiliriz.

Gandhi, her zaman gerçeği aradı. İkiyüzlü ve yapay olan her şeyden nefret etti. Öteki insanların hoşgörüsünü, sevgisini kazandı ve genellikle rakipleri tarafından da sevildi ve büyük saygı gördü.

Yoğun düşünme yeteneğinden dolayı her zaman huzur içindeydi. Büyük baskılar altında tartışırken ve çalışırken, dört saatlik uykuya rağmen, *her zaman* güleryüzlü ve espiriliydi. En azılı rakipleri bile, sonunda onu sevdiler.

Güney Afrika'da olduğu yıllarda, bedenini ve aklını, açgözlülükten, bencillikten, her türlü hırs ve şehvetten uzak tutmaya çalıştı ve büyük bir değişime uğradı. Avukatlık becerileri sayesinde, çok başarılı ve varlıklı bir adam olmuştu. Ama sonradan, parasından, evinden ve şık giysilerinden vazgeçti. İsrail kibbutz'larına benzeyen *ashram* denen toplu çiftlik yaşamını yeğledi. Karısı Kasturba'nın mücevherlerini bile vermeye çalıştı. O mücevherler, Gandhi'nin varlıklı müvekkilleri tarafından verilmişti. Karısı, bundan hiç hoşlanmadı, çünkü geleneksel olarak, kızlarının düğünlerinde armağan edilmesi gerekiyordu.

Gandhi, ailesinden ve onu izleyenlerden daha birçok özveri bekledi.

"... Gandhi bana ne öğretmişti? Sanırım, öğrettiği en önemli şey, gerçeği aramak, iki yüzlülükten, sahtekarlıktan, çenebazlıktan kaçmak, başkalarına olduğu kadar kendine de doğru olmak, yaşamın bize sunduğu ödüllerden, özellikle maddi olanlarından uzaklaşarak, hoşgörümüzü geliştirebilmek için, içimizdeki ruhsal gücü öne çıkarmaktı..."

"... Ayrıca, beynini ve bedenini disiplin altına almak, aç gözlülüğü, şehveti, bencilliği ve hırsları denetim altında tutmak; nefret etmek yerine sevmek, bağışlamak; vahşetten kaçınmak ve şiddet içermeyen yöntemin gücünü kavramak ve bunun, daha da zor bir yöntem olduğunu anlamak."

William L. Shirer
gazeteci, "Gandhi'nin Anısına"
(Gandhi a Memoir)

"Benim gösterdiğim çabayı gösteren, umut ve inançla hareket eden herkesin, benim elde ettiklerimi elde edeceğinden en ufak kuşkum yok."

Mohandas K. Gandhi

Gandhi'nin Sevagram'daki ashramında yün eğirmek, gündelik duaların bir parçasıydı. Gruptaki insanlar yiyeceklerini o çevrede yetiştirirler ve basit yoksul yaşamı sürdürürlerdi. Sevagram'daki ashram, hâlâ Gandhi'nin kurduğu gibi işlemektedir.

Gandhi ile Kasturba, bir anlaşmaya vararak Brahmacharya yemini etmeye karar verdiler. Bu, tüm cinsel yaşamdan vazgeçmek demekti. Gandhi, kendi içinde huzur sağlayabilmek, her açıdan özgür olabilmek, başkalarına yardım edebilmek ve her zaman sevgiyle davranabilmek için, her türlü fiziksel arzudan kurtulması gerektiğine inanıyordu.

İşte böylece, Güney Afrika'da yaşadığı süre içinde, Gandhi'nin tüm yaşamı değişti. Öncülüğünü yaptığı şiddet içermeyen hareketlerin ve politik zaferlerinin altında bu derin ruhsal inançlar vardı.

Din, Hindistan'daki mücadelesi sırasında daha da ön plana geçti. Hint milliyetçiliğinin yükselişi, Hinduizmin yeniden dirilişi oldu. Gandhi, bu iki gelişmenin oluşumunda büyük rol oynadı. Hintlilerin dörtte üçü, Hindu dinine inanırdı. Savaşlar, yabancıların saldırıları ve istilaları, dine zarar verememişti. Müslümanlar yüzyıllar boyu Hindistan'da egemen olmuşlardı ama Hinduizme zarar vermemişlerdi. Hıristiyan misyonerlerinin de çoğu, dine dokunmamaya çalışmıştı. Gandhi'nin, dini liderliği, politik girişimleriyle birleşince, Hindistan'a özgürlük getirme çabaları kolaylaştı.

Gandhi'nin, öldüğü 1948 yılında, ondan geriye dört dolar değerinde olan, Sevagram'daki ashramda yatağı ve eşyaları kaldı. Gandhi'nin yaşam biçimi, rakiplerinin onu eleştirmesini olanaksız kılmıştı. Bu yaşam ona politik güç sağladı. Bu yaşam tarzı, aynı zamanda milyonlarca köylüye, Gandhi'nin onlardan biri olduğunu ve onlara yardım edebileceğini gösteriyordu.

Gandhi eve dönüyor

Gandhi, 1925 yılında kırk beş yaşındayken, ülkesine döndü. Limanda, onu, karısı Kasturba'yı ve dört çocuğunu, büyük bir kalabalık karşılamıştı. Gandhi'nin Güney Afrika'daki çalışmaları çok ün kazanmıştı ve insanlar ona hoş geldin demek istiyorlardı. Bombay'daki önemli kişiler, onun gelişini kutlamak için davetler verdiler.

Gandhi, Hindistan'daki sorunları iyice öğrenmeden, insan hakları kampanyasına başlamak istemedi. Ama Ahmedabad yakınındaki Sabarmati'de bir *ashram* kurmak üzere harekete geçti. Orada yaşamak için toplanan iki yüz kişi, Gandhi'nin

Gandhi ile Kasturba, 1915'te, Hindistan'a döndükleri sırada. Gandhi artık yalınayak gezmektedir ve bir daha hiç batılı ayakkabısı ya da giysisi kullanmaz.

kurallarına göre yaşamak isteyen insanlardı. Bu kurallar, Gandhi'nin Güney Afrika'dayken kendisine uyguladığı kurallardı. Oradaki insanların yaşamı, dürüstlük, gerçekçilik, bekarlık ve yoksulluktu. Basit bir vejetaryen diyeti uygulayacaklardı. Günlerini, başkalarına yardım etmek ve dua etmekle geçireceklerdi.

Ashram yaşamının insanı kudurtabileceğini düşünebilirsiniz. Bütün o kurallara uymak kolay olmasa gerek! Kağıtları, ipleri, ince lastikleri biriktirmek. Lüksten uzak durmak. Ama Gandhiji* çok sıcak, sevgi dolu, çekici bir insandı ve inançları öylesine güçlüydü ki, insanlar etkileniyorlardı. Ona inanıyorlar ve onun inandığı yoldan ilerlemeyi yeğliyorlardı. O günden sonra, birçok müridi oldu.

Gandhi, hızla, insan hakları şampiyonu olarak tanındı.Daha çok dokunulmayanlar, yoksul köylüler ve yoksul fabrika işçilerinin hakları için çalıştı. 1917 yılında, Güney Afrika'ya giden sözleşmeli işçilerin sözleşmelerinin iptaliyle ilgili geniş bir kampanya başlattı. Yine o yıl, Bihar'daki çivit üreticilerini, İngiliz toprak sahiplerine karşı, Gujarat çiftçilerini yüksek vergilere karşı, Ahmedabad'daki değirmen işçilerini, işverenlerine karşı destekledi. O kadar etkili oldu ki, 1917 yılında, I. Dünya Savaşı'nın o karanlık günlerinde, Delhi'ye çağırıldı. Britanya İmparatorluğu'nun temsilcisi olan ve Hindistan'ı yöneten Genel Vali, Gandhi'nin yardımını istiyordu. Barışseverlerin şaşkınlığına karşın, Gandhi, Britanya ve İmparatorluk adına savaşmak üzere Hintli gönüllüler için çağrı başlattı.

Gandhi, hâlâ, İngiltere'nin iyilik sağlayan bir güç olduğuna inanıyordu. Güney Afrika'dayken inandığı gibi, eğer o İmparatorluğun bir parçası iseler, çağırıldıkları zaman, İmparatorluğa hizmet etmeye de hazır olmaları gerekiyordu.

Böylece, gönüllü Hint askerleri, İngiliz ve öteki sömürgelerden gelen askerlerle birlikte savaşmaya gittiler. Hintli askerler, Mezopotamya'da, Avrupa'nın batı cephesinde savaştılar. Birçoğu bu korkunç, anlamsız savaşta öldü.

* *"ji" eki, ismin sonuna bir sevgi ve saygı ifadesi olarak eklenir.*

Bilindiği gibi, büyük savaş, tarihin akışını değiştirdi. Britanya ile müttefikleri sonunda savaşı kazandılar ama büyük kayıplar pahasına. Britanya, büyük yaralar almıştı. Birçok kişi belki henüz anlamamıştı ama Britanya İmparatorluğu'nun sonu gelmişti.

Hintli askerler, onurlarını, eşitliği ve özsaygılarını kazandıklarını biliyorlardı. Uzaklardaysa farklı bir ruh hali egemendi.

Hintli askerler hayal kırıklığına uğradılar. Hindistan'ın kendi kendini idare etmesini uygun bulduğuna dair söz veren Britanya bu sözünde durmuyor, anlayış göstermeye bile yanaşmıyordu. Tersine, savaş sonrasında acil savaş gücü ve özgürlük kısıtlamaları daha da arttı. Jürisiz mahkeme yapılıyor, mahkemesiz hapis cezaları veriliyordu.

Hintliler kandırıldıklarını hissediyorlardı.

Gandhi'nin, Güney Afrika'da tanık olduğu duygusuz Britanya yönetimi, ülkeye egemen olmuştu. Britanyalıların, en sevdikleri ve büyük kâr getiren sömürgelerini gözden çıkarmaya niyetli olmadıkları belliydi.

"Sanırım, her iki ülkenin de yaşamakta olduğu doğal olmayan yaşam tarzıyla uyuşmayarak, Hindistan'a ve Britanya'ya bir yardımda bulundum. Benim naçiz düşünceme göre, kötü güçlerle uyum sağlamamak, iyiyle uyum sağlamak kadar değerlidir."

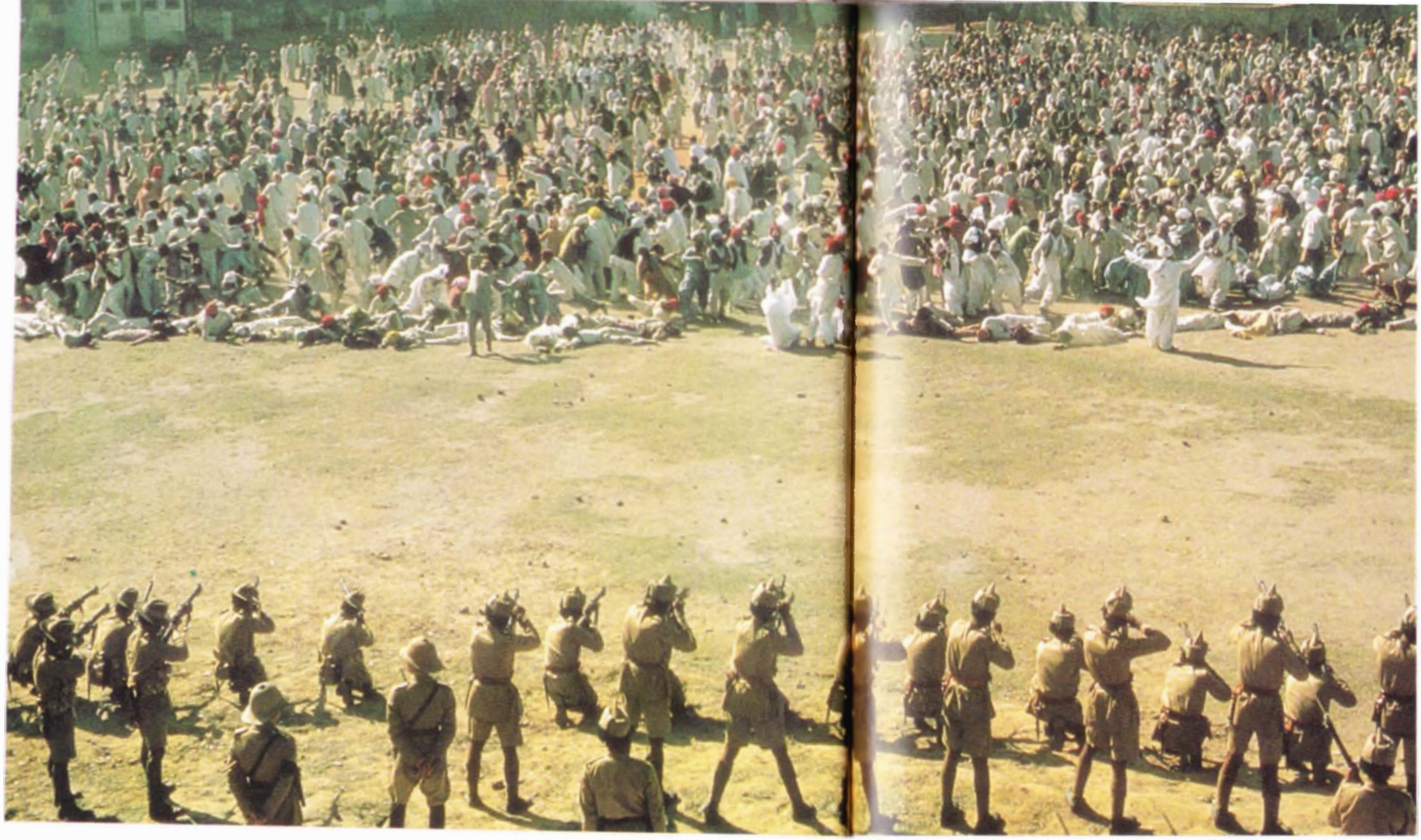
Gandhi, mahkemesi sırasında.

İlk kampanya

Gandhi, ilk kez Hindistan'daki Britanya hükümetine karşı çıkmaya karar verdi. Bir *hartal*, yani bir tür genel grev yapmaya niyetlendi. O gün hiçbir iş görülmeyecekti. Dükkanlar kapanacaktı. İşçiler grev yapacaklardı. Bu hareket, sonunda Britanya egemenliğini bitiren, yirmi sekiz yıllık mücadelenin başlangıcı oldu.

Gandhi'nin, haksız yasalara karşı başlattığı bu hartallar büyük destek gördü. Ne var ki, Delhi, Ahmedabad, Lahor ve Amritsar'daki protestolar isyana dönüştü. Gandhi, sorun çıkaran kişileri suçladı ve kampanyayı iptal etti. Bu olayda görmüştü ki, sivil direniş kampanyalarına başlamadan önce, halkın itaat etmeyi öğrenmesi gerekiyordu.

Gösterilen şiddet ve isyan için Gandhi, kendisini cezalandırmak istedi ve 72 saat oruç tutacağını söyledi. Ötekilerin de, 24 saat oruç tutmalarını istedi.

Sihlerin kutsal kenti Amritsar'da, insanlar Gandhi'nin şiddet içermeyen hartalı için gösteri yapmak üzere toplanmışlardı. Bu dini bir törendi ve erkek, kadın ve çocuklardan oluşan topluluk, tatil havası içindeydi. Hiç uyarıda bulunmayan askerler ateşe başladılar ve yüzlerce insan öldürüldü. Bu olay, Gandhi için dönüm noktası oldu. O tarihten sonra Britanyalılara karşı gelecekti. ("Gandhi" filminden.)

Amritsar kıyımı

13 Nisan 1919, Hindistan'ın en kara günü oldu. Sihlerin kutsal kenti olan Amritsar'da Jallianwalla Bagh diye bilinen, üç tarafı yüksek duvarlarla çevrili açık alanda, gizli bir toplantı yapılmıştı. Bölgedeki İngiliz ordu kumandanı General Dyer, toplantıyı gaddarca bastırmaya çalıştı. İnsanlara dağılma uyarısında bile bulunmadan, bir tümen silahlı askeri, bu silahsız halkın üstüne gönderdi. Kaçacak yer yoktu. *Askerler, on dakika içinde 379 kişiyi öldürdüler, 1200 kişiyi de yaraladılar.*

General Dyer, Hintli asistan doktorların, yaralıları tedavi etmelerine izin verseydi, bazıları kurtulabilirdi.

Dyer, daha sonraları şöyle dedi: "İyi bir şey yaptığımı düşünüyordum." Soruşturma Komisyonu karşısında ise, "Evet, sanırım ateş etmeden de onları dağıtabilirdim ama onları cezalandırmak istemiştim," diye ifade verdi.

Amritsar'da, General Dyer, "Emekleme Emri"ni uygulamaya koydu. Bir İngiliz misyoner kadınının yaralanmasına karşılık olarak, kadının oturduğu sokağın kenarına süngülü askerlerin dizileceğini ve Hintlilerin karınları üstünde sürünerek yoldan geçeceklerini söyledi. Evine gitmek için o yolu aşmak zorundaki yaşlı küçük adamlar bile bunu yapmak

Haziran 1920'de, Gandhi, Güney Afrika'dayken verilmiş olan savaş madalyalarını iade etti. Britanyalı Genel Vali'ye şunları yazdı: "Ahlaksızlığını savunmak için, bir yanlıştan öteki yanlışa uzanan bir hükümete, ne saygı ne de sevgi besleyebilirim."

zorunda kaldılar. Yüzlerce Hintli, toz toprak içinde emekledi, süründü.

Hintlilerin çoğu, Gandhi de dahil olmak üzere, çok aşağılandıklarını hissettiler. Bu olayı hiçbir zaman unutmadılar.

Hepsi değilse de birçok İngiliz, General Dyer'ın yaptıklarından, her fırsatta Amritsar'daki insanları aşağılamak ve cezalandırmak istemesinden utandılar. Kanlı olayın sarsıcı haberleri tüm Hindistan'a yayıldı. Dyer'ın hainliği Britanya yönetimine karşı muhalefeti artırdı. Aynı zamanda, hiç düşünmediği ve istemediği halde Gandhi'yi politikanın içine soktu. "1919'a kadar onlara inanmıştım ama Amritsar katliamı ve Pencap'ta yapılan diğer zulümler, inancımı değiştirdi," diyecekti. İlk kez, Britanya egemenliğinin sona erdirilmesi gerektiğini görmeye başlamıştı. Savaş sırasında aldığı iki madalyayı geri verdi ve Hindistan milliyetçi hareketinin başına geçti. Yalnızca "kendi kendilerini idare" ve "adalet sağlanması"nın yeterli olmadığını, Britanyalıların tümüyle ülkeyi terk etmeleri gerektiğini anlamıştı.

Kongre reformu

Gandhi katılmadan önce, Hindistan Ulusal Kongresi, boş çalışmalar yapan bir grup orta sınıf insandan oluşuyordu. Gandhi, Kogreye yeni bir yaşam üfledi ve kısa zamanda onun lideri oldu. Ülkenin her yerine yayılan ve köylerde bile kolları olan, demokratik bir örgüt haline gelmesini sağladı.

Aralık 1920'de, Nagpur'da, Kongre, Gandhi'nin *Swaraj*, yani kendi kendilerini idare etme kararını aldı. Bunu, olabilirse Britanya İmparatorluğu içinde (Kanada ve Avustralya gibi) yapacaklardı ama gerekirse İmparatorluk'tan ayrılacaklardı. İslam liderleri, İmparatorluk'tan ayrılmak istemiyorlardı ve önerge kabul edildikten sonra Kongre'ye karşı ilgilerini yitirdiler. Hindu ve İslam liderlerinin yolları ayrılmaya başlamıştı.

1920'de, Nagpur'da, Kongre, "dokunulmayanlar"ın özgürlüğünü ve köy endüstrisinin canlandırılmasını istedi. Gandhi, yüksek kastlardaki kişilerin, dokunulmayanlar kastına karşı gösterdiği davranış biçimlerinden nefret ediyordu. Bu davranışı, Hindu dinine bir hakaret ve tehdit olarak görüyordu. O birlik istiyordu, eşitlik temeline dayanan bir birlik.

Zafer için yün eğirmek

Eski çıkrıklar, Gandhi ve yandaşları için bir inanç aleti haline geldi. Milliyetçilerin Kongre toplantılarında ya da buluştukları her yerde, çıkrıkların yumuşak, dinlendirici sesi sürekli duyuluyordu. Çıkrıklar, bağımsızlık simgesi durumuna gelmişti. Kullanması kolaydı. Ucuzdu. Ve yapacak işi olmayanların ellerini meşgul etmeye de yarıyordu.

Gandhi, yün eğirmek ve elde dokumak gibi işlerin, köy ekonomisine katkı sağlayacağını ve yoksulluğu hafifleteceğini düşünüyordu. Hint köylerinin yoksulluğa bürünmelerinin nedeni olarak, köydeki el işlerini baltalayan kentlileri ve İngiliz tekstil fabrikalarını görüyordu. Yaşamı boyunca Gandhi, her gün yaklaşık 200 metre yün eğirmeyi görev edindi. Uluslararası bir konferansta olduğu zamanlarda ya da sabahın ikisine

İngiliz mallarına boykot kararı aldıkları zaman, Gandhi, Hintlilerin kendi kumaşlarını dokumalarını önermişti. Kendisi, günde 200 metreye yakın yün eğiriyordu. Ne kadar yorgun olursa olsun, gündelik payını bitirmeden yatmaya gitmezdi.

Gandhi, yandaşları Chauri Chaura'da 22 polisi öldürünce, sivil direniş kampanyasını durdurdu. Göstericiler, polis karakolunu ateşe vermişler, böylece polislerin dışarı çıkmasını sağlamışlardı; çıkan polisleri ölene değin tekmelemişlerdi. Bu resim, "Gandhi" filminden alınmış bir canlandırmadır.

dek çalıştığı günlerde bile, gündelik payını eğirmeden yatmaya gitmezdi. Hintçe denen dilin, "ulusal" dil seçilmesi de, ulusal kalkınmayı kolaylaştırdı.

Gandhi'nin kendi deyimiyle, "spot ışıklarını her yere çevirmişti." Aylar boyunca süren kasırga sırasında, her türlü sorunla uğraştı. Kirli sokaklar, tüküren insanlar, trenlerde kaba davranışlar, zavallı çiftçilerin ihmal edilişi ve her şeyden fazla şiddetle ilgilenmişti.

1912 yılında Gandhi, üçüncü sınıf tren kompartımanında Hindistan'ı dolaştı ve bu gezisi sırasında, birlik olunmazsa, bağımsızlığa ulaşamayacaklarını anlattı. Büyük toplantılarda, insanların yabancı giysilerini atmalarını, İngiliz kumaşlarını boykot etmelerini istedi.

Yandaşları, yabancı işi giysilerini çıkarıp ateşe attılar ve gönüllüler İngiliz giysileri satan dükkanlarda nöbet bekleyerek satın almak isteyen Hintlileri caydırdılar. Bu arada Gandhi, artık el dokuması peştemahını giyiyor ve elde dokunmuş bir çanta taşıyordu. O sıralarda, bazı tüccarların yabancı kumaş dolu depoları ateş alıp yandı, alevler gökleri aydınlattı. Gandhi, bunu onaylamadı.

1921 yılının Ekim'inde, Kongre, askerleri ve memurları, yerlerini terk etmeye çağırdı. Avukatlar işlerinden vazgeçeceklerdi ve birçoğu da böyle yaptı. Okullardaki ve üniversitelerdeki dersler durduruldu. Birçok köy vergi ödemeyi reddetti. Aralık ayına dek, sivil direniş ve ayaklanma yüzünden 20.000 kişi hapsedilmişti.

Ülkede büyük bir heyecan vardı. Kargaşa, günün konusuydu. Barışseverlik ve yüksek ideallerin yanı sıra, sokaklarda düzensizlik ve şiddet baş göstermişti. Hindistan'ı iyi tanıyan İngilizler bile, bu devrimci hareket karşısında şaşırmış ve sersemlemişlerdi. Özellikle Gandhi onları şaşırtmıştı. Orta yaşlı, peştemallı, dişsiz ağızıyla her zaman gülen, nazik Bay Gandhi, gittiği her yerde, binlerce coşkulu yandaşı tarafından destekleniyordu. Bu büyük lideri görebilmek için insanlar günlerce yürüyorlardı. Ülke kaynama noktasına geldiğinde, düzensizlik ve şiddet artmaya başladı. Gandhi, şiddete protesto olarak oruç tuttu. Şubat 1921'de, Chauri Chaura (Birleşmiş Eyaletler) da, 22 polis, öfkeli kalabalık tarafından öldürüldü. Gandhi, bu olanlara çok üzülerek, Hindistan'ın her yerinde, hükümete meydan okuma hareketini sona erdirdi.

"Korkaklık ve zayıflıkla suçlanmak yeminimizi bozmak, Allah'a suç işlemekten daha iyidir. Kendimize karşı doğru olmamaktansa, dünyanın gözüne doğru *görünmemek* bir milyon kez daha iyidir."

İnsanların çoğu hayal kırıklığına uğramış, kendilerini yarı yolda bırakılmış gibi hissetmişti. Ama Gandhi, şiddet içermeme prensibini kurban etmek niyetinde değildi.

Mücadelenin birinci aşaması sona ermişti. Ne kazanılmıştı? Bir kere, Kongre açılmış, gücünü göstermişti. Özgürlük söz konusu olunca, yüzlerce ve binlerce insanın büyük özverilerde bulunabilecekleri, işlerini bırakabilecekleri, hapislere girebilecekleri ortaya çıkmıştı.

"Sonunda, İngilizlerle olan ilişkimizin, Hindistan'ı politik ve ekonomik açıdan, eskisinden de daha kötü duruma soktuğunu anladım. Hindistan o kadar yoksullaştı ki, insanların kıtlığa bile karşı koyacak gücü yok. Britanya egemenliğinden önce, Hintliler, tarım ürünlerine ek olarak gereksinim duydukları kumaşı milyonlarca küçük kulübede dokurlardı. Hindistan'ın varlığı için çok önemli olan bu kulübe endüstrisi, insanlık dışı ve acımayı bilmeyen kişilerin eliyle yok edildi... kalabalıklardan komisyon ve kâr, vantuz gibi emilerek alınıyor."

Mohandas K. Gandhi

Ama bu deneyim, Gandhi'ye, "şiddet içermeyen" direnişler için, insanların çok daha disiplinli ve eğitimli olmaları gerektiğini öğretmişti. Beş gün oruç tutarak, kefaretini ödemek istemişti.

Britanya Hükümeti, Kongre'yi artık gözardı edemeyeceklerini anlamışlardı. Hintlilerin milliyetçi istekleri kabul edilmeli ve karşılanmalıydı.

Milliyetçiler ise, yeni bir güç kazanmışlardı. Aşağılık duygusundan kurtulmuşlar ve hükümetle eşit koşullarda karşı karşıya gelebileceklerini kanıtlamışlardı.

Tutuklanma ve hapis

Mart 1922'de, Chauri Chaura'daki öldürme olayından az sonra, Gandhi tutuklandı. Hükümete isyan etmekle suçlanıyordu. Duruşmasında, kendisini bir çiftçi ve dokumacı olarak niteleyen Gandhi, suçlu olduğunu söyledi: "... suçlandığım madde, halkı hükümete karşı isyana kışkırtma maddesidir ve bu suçtur. Ben bu maddelerle suçlanan bazı davaları inceledim ve Hindistan'ın en sevilen vatanseverlerinin bu maddeden hüküm giymiş olduğunu gördüm. Bu bölümdeki maddelerden... biriyle suçlanmanın bir ayrıcalık olduğunu düşünüyorum....

Şimdiye dek gelip geçmiş bütün hükümetlerden daha fazla Hindistan'a zarar vermiş olan bu hükümete karşı gelmenin bir erdem olduğunu düşünüyorum. Britanya egemenliğinde Hindistan, yiğitliğinden çok şey yitirdi. Bunlara inanırken, bu sisteme sevgi duymanın günah olduğunu anlıyorum.

Yasaların suç olarak gördüğü ama benim açımdan en yüksek vatandaşlık görevi olan davranışım için, verilebilecek en büyük cezayı almaya hazırım."

Gandhi, bu suç için en yüksek ceza olan altı yıl hapis cezasını aldı ve mutlu bir biçimde gülümseyerek hapse girdi. Yargıca, duruşma süresince gösterdikleri nezaket için teşekkür etti. Pişmanlık duymuyordu. "Yalnızca hapishane duvarları arasındayken, özgürlüğün ne demek olduğunu anlayabilirsiniz," diyordu. Gandhi, hapishane hücresinde, kitaplarını okuyarak, yün eğirerek, dualar ederek, mutluluk ve huzur içinde yaşıyordu. 1924 yılında, şiddetli apandisit rahatsızlığı nedeniyle salıverildi.

Gandhi, hapisten çıktığında, Hindistan Ulusal Kongresi'nin düzensizlik içinde olduğunu gördü. Birlik çabaları da zedelenmişti. Müslümanlarla Hindular arasında rahatsızlık ve sertlik vardı. Gandhi, hapiste olsaydı daha bir süre dışarı çıkamayacaktı. Bu sürenin bitimine dek, hiçbir kampanyaya katılmamaya karar verdi.

Önündeki birkaç yılı, iki ayrı topluluğu birbirine yaklaştırmak için kullandı.

O sakin yıllar boyunca Gandhi, çıkrığın erdemlerini anlatmayı sürdürdü. Ona göre, yün eğirmek dua etmek gibi bir şeydi. Kimileri tarafından el dokuması fanatiği olarak suçlandı ama o bildiğinden şaşmadı. Çünkü bu çabasının, ülkesinin ekonomisine yaptığı katkıyı iyi biliyordu. Bu nedenden dolayı, öteki insanları da el dokumasının erdemlerine inandırmaya çalışıyordu. Ona göre, Hindistan'ın kırsal kesiminin bu kadar yoksul kalmasının nedeni, İngiliz dokuma fabrikaları ve Hint kentleriydi. Kentlerde yaşayan Hintlileri, *khadi* ya da el dokuması kumaş giymeye özendirdi. Khadi satın alan kentliler, köylülere yardım etmiş olacaklardı. El dokuması, kent ve köy, varlıklı ile yoksul arasındaki bağ olacaktı. Mücevherlerin, zenginliklerin, gümüş ve altın brokarların Hindistan'ı, Gandhi'nin Hindistan'ı değildi. El dokuması, Kongre Partisi'nin ve milliyetçilerin rozeti oldu.

Sivil direniş

1929 yılında Gandhi altmış yaşındayken, Hindistan'ın bağımsızlığına kavuşması konusuna yeniden eğildi. Daha önce hükümeti, grevlerle, istifalarla çalışamaz duruma getirmeyi amaçlayan grevden daha farklı bir sivil direniş uygulanacaktı. Eskisi, hükümeti biraz sarsmıştı ama başarısız olmuştu. Bu kez amaçlarına ulaşmayı hedeflemişlerdi.

Yeni kampanya, insanları yasaları uygulamamaya yöneltti. Bunu izleyen toplu tutuklamalar, sempati

"Biz Hindistan'ı Hintlilere yarar sağlasın diye fethetmedik. Biz Hindistan'ı, Büyük Britanya'nın üretiminin ihracaat kapısı olarak görüyorduk. Biz Hindistan'ı kılıçla fethettik ve kılıçla korumaya çalışmalıyız."

Lord Brentford, 1930

"Evet ama bizim silahlardan daha önemli şeylerimiz var: Gerçek, adalet ve zaman bizden yana. Özgür olmaya karar vermiş üç yüz elli milyon kişiyi, daha fazla engelleyemezsiniz. Göreceksiniz!"

Mohandas K. Gandhi

kazandırdı ve hükümeti zor duruma düşürdü.

Gandhi, kendisine kuşkuyla bakanların da desteğini kazanmaya başladı. Hintlilerin yüzde 80'inin köylü olduğunu biliyordu. Onları kazanmak için, onların dilini konuşmak, onlar gibi giyinmek, onların ekonomik gereksinimlerini ve özlemlerini tanımak gerekiyordu. Bu insanlar, tumturaklı sözler söyleyen Avrupai görünüşlü Kongre üyesi yerine, el dokuması khadi ve sandalet giymiş, kendisi gibi konuşan yaşlı bir adamı dinlemeyi yeğlerdi.

Yeni kampanya, vergilere karşı barışçı bir gösteriyle başladı. Ve köylüler için bir zaferle sona erdi. 1929 yılı boyunca Gandhi, Hindistan'da dolaşarak şenliklerde ve toplantılarda konuşup yabancı kumaşı giymemelerini istedi.

Gandhi, ülkenin sömürgelik statüsü 31 Aralık 1929'a kadar değişmezse, kendisini "bağımsız Hintli" olarak ilan edeceğini söylüyordu. Ve ünlü "Tuz Yürüyüşü" ile harekete başladı.

Bir tutam tuz

Gandhiji'nin çok bilinen bu Tuz Yürüyüşü'nün doruk noktası, eğilip eline bir avuç tuz aldığı zamandır. Bu basit hareket, Gandhi'nin, dikkatle planladığı 24 gün ve 200 millik yürüyüşünü sona erdirmiştir. Artık altmışını geçmiş olan yorgun görünüşlü Gandhi, arkasında 78 kişiyle birlikte, Sabarmati Ashram'dan hareket ederek, denize kadar ilerledi. Sonuna yaklaştıklarında, binlerce köylünün onlara katılmış olduğunu gördüler. İngilizler, bunu bir şaka gibi algıladılar ve unuttular. Bir avuç tuz almanın önemi

Gandhi, ikinci bir sivil direniş kampanyasını başlatmak için yıllarca bekledi. Hintlilerin üstünde büyük etkisi olduğunu biliyordu. Disiplin bozulursa, şiddet içermeyen bir kampanyanın çok tehlikeli olabileceğini de anlıyordu. İngiliz Genel Valisi'ne, yapacaklarıyla ilgili bilgi verdikten sonra, büyük kampanyaya başladı. O ve arkadaşları bir avuç tuz almak amacıyla denize doğru hareket ettiler.

Üstte: Gandhi, Tuz Yürüyüşü'nde. Yanında, şair ve yakın dostu olan Bayan Sarojini Naidu görünüyor. Gandhi, az sonra tutuklanmıştı ve Bayan Naidu, 2500 göstericiyi, dünyaca ünlü Dharasana Tuz İşletmeleri'ne götürmüştü. (Bir sonraki sayfaya bakın.)

Sağda: Gandhi, eğilip bir avuç dolusu tuz aldı. Bu sembolik hareket, ulus çapında sivil direnişi başlattı. Yüz binlerce Hintli, kendi tuzlarını üreterek yasaya karşı geldiler.

neydi ki! Bir kez daha Gandhi'ye düşük değer biçmişlerdi. Hindistan'da dolaşan duygulardan habersizdiler ve kesinlikle, artık rakipleri olan Mahatma Gandhi'nin ne kadar güçlü ve akıllı biri olduğunu anlayamamışlardı.

Bu yürüyüşün arkasında, hükümeti utandırmak amacıyla çok yaygın bir sivil direniş başlatmak amacı vardı. Gandhi'nin bozmaya çalıştığı Tuz Vergisi olayı, Hükümetin yalnızca vergi koyma hakkının değil, aynı zamanda ülkeyi yönetme hakkının da olmadığını simgeliyordu - duygusal bir olaydı. Vergi, sıcak ülkede tuzsuz yaşayamayan yoksul halk için büyük yük getirmişti. En yoksul köylü, en varlıklı tüccar kadar vergi ödeyecekti. Birçok kişi, doğanın sağladığı bir ürün için, vergi koymanın çok yanlış bir şey olduğunu düşünüyordu.

Gandhi'nin, Tuz Vergisi'ni hiçe sayan davranışı, halkın hayal gücünü yakaladı. Sivil direniş, hemen her bölgede birden başladı. Hindistan'ın her yerinde, yoksul insanlar denizden tuz almaya başladılar. Bu olaylarda, Kongre liderleri dahil olmak üzere en az 60.000 kişi tutuklandı.

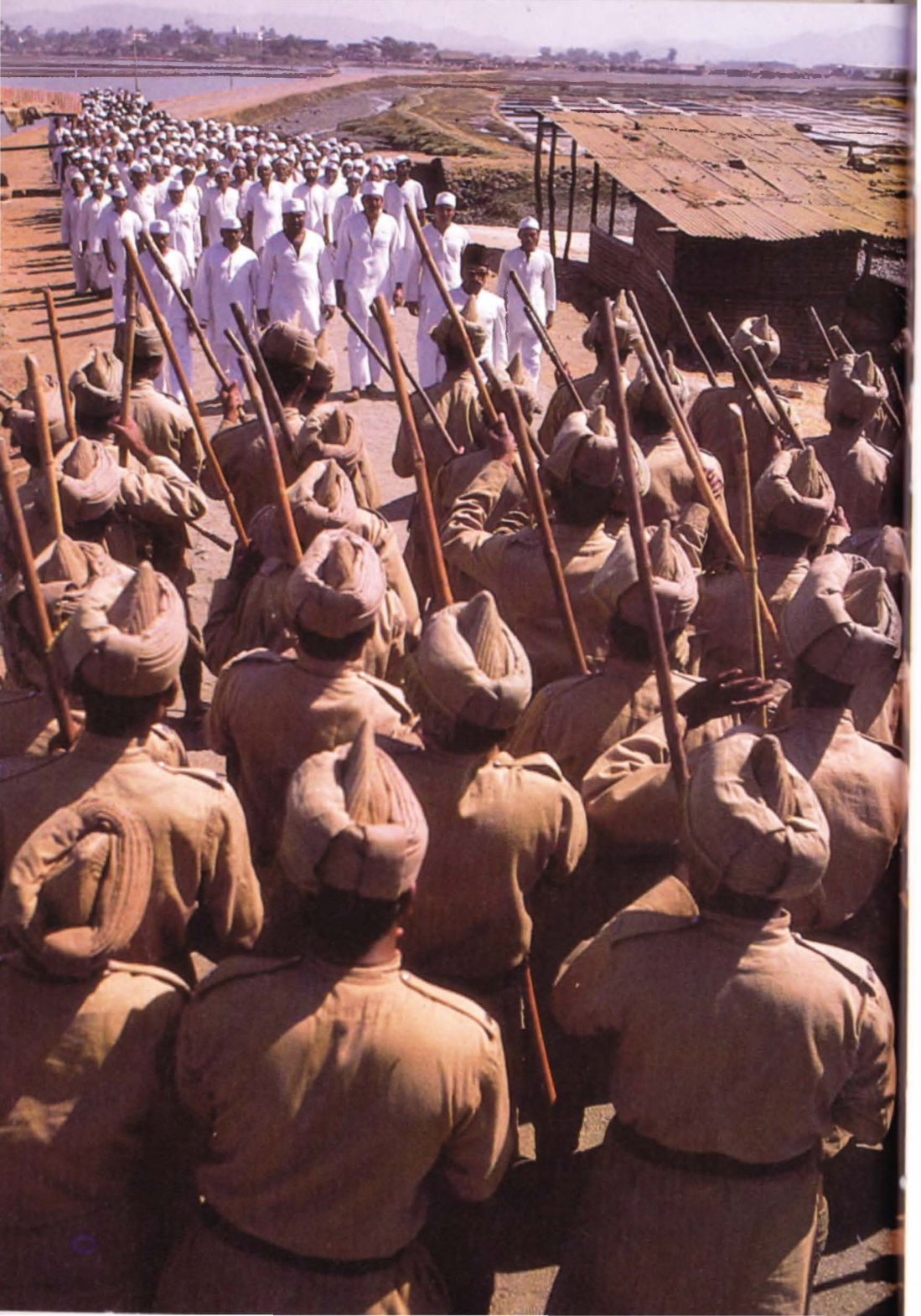
5 Mayıs gecesi, Gandhi de tutuklandı. Deniz kıyısında, bir mango ağacının altında uyumaktaydı. Polis silahlarını sallayarak geldi. Ne mahkeme ne de hüküm vardı ortada. Onu bir yere tıktılar. Gandhi, zaten tutuklanmayı bekliyordu; stratejinin bir bölümüydü bu.

Satyagraha hareket halinde

Gandhi'nin tutuklanmasından sonra da, protestolar sürüp gitti. Gandhi'nin tutuklanması insanları yıldırmamıştı. Şair Bayan Sarojini Naidu, 2500 Kongre gönüllüsünün başına geçti ve onları Dharasana Tuz İşletmeleri'ne götürdü. Orası çelik sopalar takmış polis tarafından korunuyordu. Duadan sonra protestocular ilerlemeye başladılar. İlk grubu, Gandhi'nin oğullarından Manilal yönetiyordu. Kapılara doğru yaklaşırken polisin tepkisiyle karşılaştılar. Yılmadan ilerlediler. O

"... artan coşkuyu ve tuz yapımının kırsal kesimde ot yangınları gibi süratle yayılışını görünce, Gandhi, bu yöntemi önerdiği zaman, yöntemin ne kadar etkileyici olacağı konusunda ona karşı çıktığımız için utanmaya başlamıştık. Bu adamın, kalabalıkları örgütlü biçimde etkileme becerisine hayran kalmıştık."

Jawaharlal Nehru, Kongre lideri ve sonraları Hindistan'ın ilk Başbakanı.

zaman, vahşi bir saldırıyla karşı karşıya kaldılar, kafalarına sopa darbeleri yediler. Şiddet içermeme kurallarına uyarak, kendilerini korumadılar.

Kafalarına yedikleri çelik sopaların gürültüsü içinde oldukları yere yığılıp kaldılar. Kafatasları çatlayan yaralıları, kadın protestocular uzaklaştırmaya çalışıyorlardı. Sonra ikinci grup, seti aşmaya çalıştı. İngiliz subayı emir verdi ve polisler onları da engelledi. Kadınlar yaralıları yeniden uzaklaştırmaya çalıştılar. Bu arada yeni bir grup hazırlandı.

"Metin bir tavırla yürüyorlardı. Başları havada, yaralanma ya da ölümden kaçma olanağı olmadığını bilerek ve müziğin ya da alkışların yardımına gerek duymadan ilerliyorlardı. Polis, dışarı koşuyor, mekanik bir düzen içinde onlara vurup yere indiriyordu. Kavga, dövüş yoktu; yürüyüşçüler, polis onları yere yıkana değin yürüyorlardı." *

Bu olay saatlerce sürüp gitti. İki kişi öldü, 320 kişi yaralandı. Yine de şanslı sayılırlardı çünkü Amerikalı gazeteci Webb Miller, bu olaya tanık olmuştu ve yazdığı dehşet dolu yazılar, binlerce gazetede yayımlandı. Bu olay Britanya'nın vicdanını ve orada neler olup bittiğini anlamak isteyen insanları harekete geçirdi. Evet, satyagraha yeniden başarılı olmuştu. Britanyalılar, ne kadar haksız ve gaddar olurlarsa, o kadar Gandhi'nin eline düşüyorlardı.

Bir yıl içinde, "asi fakir"** Gandhi, İmparatorluk Krah'nın temsilcisiyle eşit koşullar sağlamak için görüşmek amacıyla, Genel Valilik binasının merdivenlerini tırmanıyordu.

Genel Vali Lord Irwin ile Gandhi, birbirlerine güveniyorlardı. Birçok görüşmeden sonra Irwin-Gandhi Pakt'ı denen anlaşma sağlandı. Bu anlaşma içinde, tuzun özgür işlenmesi konusu da vardı. Sivil direniş kaldırıldı, hapistekiler serbest bırakılacak ve birkaç Kongre üyesi, 1930 Ekim'inde, Londra'daki İkinci İmparatorluk Konferansı'nda Hintlileri temsil edecekti.

* *Webb Miller'in United Press'deki tanıklık ifadesi.*
** *Fakir, Hintli dilenci keşişlere verilen addır.*

Karşıda: "Gandhi" filminden alınmış bu resim beyaz giysiler içindeki 2500 Gandhi taraftarını göstermektedir. Her grup, bir buçuk metre boyundaki ucu çelik sopaları taşıyan 400 Hintli polisle karşı karşıya geldi. Dalga dalga gelen göstericiler, sessizce durup dövülmeyi beklediler.

"Avrupa, artık Asya'daki eski prestijini tümüyle yitirmişti. Artık eski'den görüldüğü gibi, haklı işler yapan, yüksek prensip sahibi insanlar olarak değil, batı ırkının üstünlüğüne inanan ve kendi sınırları dışındaki insanları kullanmaya çalışan kişiler olarak görülüyorlardı."

Rabindranath Tagore. Hindistan'ın ünlü yazarı ve Gandhi'yi ilk kez "Köylü kıyafetindeki Mahatma (Büyük Ruh)" diye çağıran kişi.

"Hindistan ile Britanya İmparatorluğu'nun barışmasıyla ilgili tüm umutlar yok oldu. Bir hükümetin, yasaları çiğnedikleri için insanları tutuklamalarını anlayabilirim ama kendini uygar ilan eden bir hükümetin, şiddet kullanmayan, hatta karşı koymayan insanlara, bu sabah yaptığı gibi, vahşi ve hain davranışını anlayamam."

VJ Patel, Gandhi'nin tutukluluğu sırasında, swaraj (kendi kendini yönetme) başkanı

Yuvarlak masa konferansı

Gandhi, Britanya Başbakanı'nın, 10 Downing Sokağı, Londra'daki evine geldiğinde. Üstündeki köylü giysisi olay olmuştu. Britanya liderleri, Gandhi'nin müzakere beceresine ve tükenmez enerjisine hayran kalmışlardı. Her zaman güler yüzlü ve mutlu görünerek, sonuçları toparlıyor, halka konuşmalar yapıyor ve röportaj için gazetecilerle buluşuyordu. Beş sekreter onun için çalışıyordu ve Gandhi gecede yalnızca dört saat uyuyabiliyordu.

1931 yılının Ağustos ayında, Gandhi, Hindistan Ulusal Kongre'sinin tek temsilcisi olarak Britanya'ya doğru yola çıktı. Gandhiji ülkeden ayrılırken, uyardı: "Boş ellerle geri dönebilirim." Konferans'tan bir şey çıkacağını umut etmiyordu. Aslında, yeni bir hükümetin nasıl çalışacağı hakkındaki ayrıntılarla da fazla ilgilenmiyordu. O, insani bir yaklaşım sergilemek istiyordu ve bu yaklaşımıyla da büyük başarı kazandı. Birçok İngiliz kadın ve erkeğinin gönlünü kazandı ve onları, davasının haklılığına inandırdı.

Gazetelerdeki köşe yazarları da onu sevdiler. Kral'ı ziyarete gittiğinde, yeterli giyinip giyinmediği sorulduğu zaman şöyle demişti: "Kral'ın üstünde ikimize de yetecek kadar giysi vardı." İngilizler, Gandhi'nin özel alışkanlıkları, giyiniş biçimi ve beslenme biçimiyle ilgili konuları ayrıntılarıyla öğrenme merakı içindeydiler.

Lancashire'ın pamuklu kumaş üreten kentlerini ziyaret ettiği zaman, İngiliz kumaşını boykot etmelerinin nedenlerini anlatmıştı. Onun bu politikası yüzünden işsiz kalan işçiler bile onu alkışladılar. Gandhi'nin, oralara kadar, onlarla konuşmak için gelişi onları sevindirmişti. İşçilerin kendi yöneticileri, bunu hemen hemen hiç yapmamışlardı.

Gandhi onlara, "Varlığınızın, başkalarının acıları üzerine kurulmasını ister miydiniz?" diye sordu. İşsiz işçiler, "Hayır," diye yanıtladılar. Bu Hitli adam, işsizlik sigortasından aldıkları paranın, Hindistan'da bir işçinin çalışırken aldığı paradan daha fazla olduğunu söyledi.

Gandhi maddeci değildi. Varlığa değer vermezdi ama insanı mahveden, umutsuzluğa düşüren yoksulluktan da nefret ederdi. Şöyle diyordu: "Birçok köyde çıplak gözle görünen iskeletlerin varlığını, hiçbir safsata, hokkabazlık açıklayamaz. Eğer yukarıda bir Tanrı varsa, hem İngiltere'dekiler hem de kentli Hintliler, tarih boyunca belki de eşi görülmemiş bu durumun, insanlığa karşı işlenmiş bu suçun cezasını çekeceklerdir...

Benim arzum, şiddet içermeyen yöntemlerle,

Britanya halkının, Hindistan'a yapılan yanlışı anlamalarını sağlamaktır. Sizin insanlarınıza zarar vermeyi hiç düşünmedim. Kendi halkıma hizmet ettiğim kadar, onlara da hizmet etmek isterim."

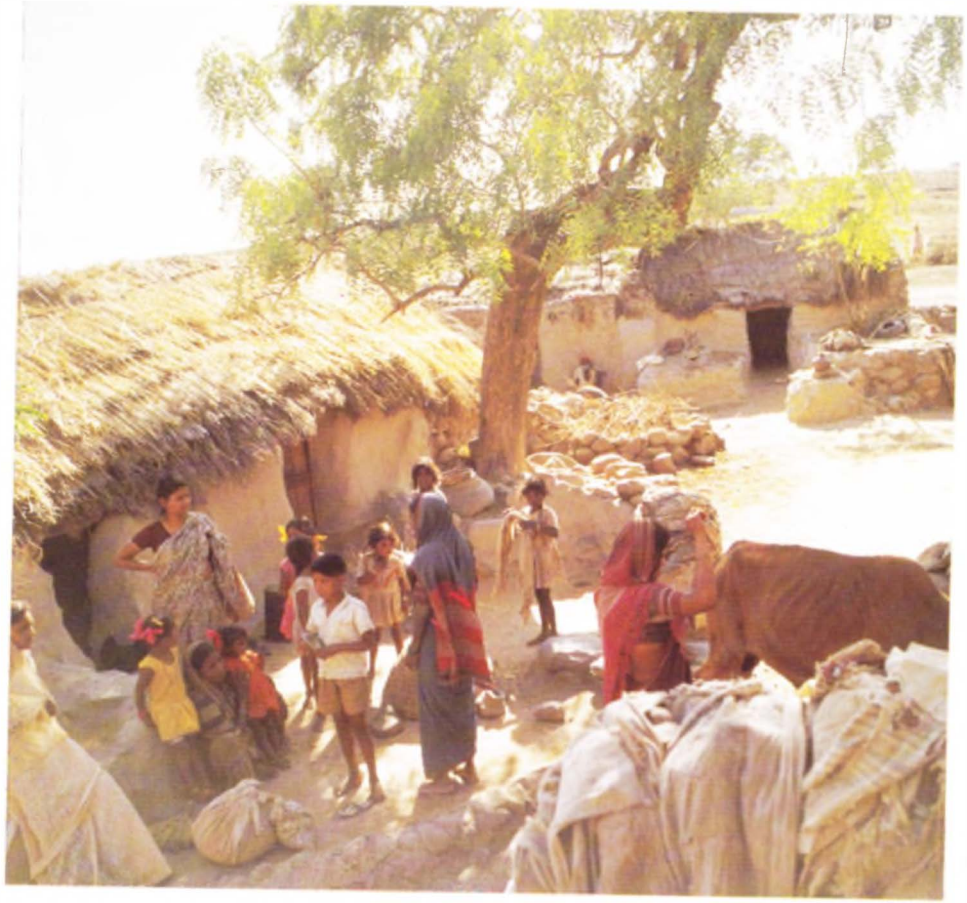
Gandhi'nin kişisel zaferi büyüktü, ama konferans bir felaketti. Büyük bir başarısızlık örneğiydi, çünkü Hintliler arasındaki farklılıkları da artırdı. Gandhi'nin dediği gibi, "Konferansa, Müslümanlar, Sihler ve Dokunulmayanlar olarak girildi ve Müslümanlar, Sihler ve Dokunulmayanlar olarak çıkıldı. Hint ulusu bir an bile orada değildi."

Gandhi, kederli ama kararlı biçimde, Hindistan'a döndü. Bir daha Britanya'ya gitmedi.

Yüz binlerce Lancashire pamuklu dokuma işçisi, Hindistan'da Gandhi'nin başını çektiği, İngiliz kumaşının boykot edilmesi hareketi ve depoların yakılması nedeniyle işsiz kalmışlardı. Yine de, Gandhi, onlara Hindistan'daki durumu ve insanların onlardan daha da kötü koşullarda yaşadığını anlatınca, onu kucakladılar. Çünkü, Gandhi'nin, onların da sorunlarıyla ilgilendiğini, ayrıca pamuklu dokuma endüstrisinin ayrıntılarını bildiğini anlamışlardı.

"Tanrı'nın çocukları"

Mahatma Gandhi, Hindistan'a dönüşünden üç hafta sonra, tutuklanıp yeniden hapse atıldı. Hapisteyken, bir kez daha dokunulmayanların

Hindistan'ın batısındaki Maharashta'ta bulunan, dokunulmayanların yaşadığı köylerden biri. Gandhi, kast sisteminin, özellikle dokunulmayanlara karşı davranışın, Hindu dininin en kötü yanı olduğunu düşünüyordu. Onların yaşam biçimlerinin değişmesi için girdiği ölüm orucunda neredeyse ölüyordu. Gandhi, onları "Harijan" ya da "Tanrı'nın çocukları" diye çağırıyordu.

sorunları üzerine yoğunlaştı ve ölüm orucuna başladı. Bu durum, Hindistan halkının vicdanını harekete geçirdi.

Gandhi,o zaman, Kongre'ye dokunulmayanların temsilcilerinin de girmesini sağladı. Onun bu orucu, dokunulmayanların yaşamını çok değiştirdi. Yalnız dokunulmak değil, Hindu kardeşleri tarafından kucaklandılar. Onların izin verilmeyen tapınaklara ve kuyulara girmeleri artık engellenmeyecekti.

Gandhi, 1933 yılında, hapishaneden çıktığında, dokunulmayanlara yardım toplamak için, on iki bin millik Harijan turuna çıktı.

Gandhi, dindar bir Hindu olduğu için, yaşamında kötülükler yaparsa, dünyaya yeniden geldiğinde, aşağı

kastlarda yaşayacağına inanırdı. Ama Gandhi, dokunulmamayı anlayamazdı. O, "dokunulmama konusuyla ilgili hiçbir tartışmayı kabul edemem ... hatta, akıl ve yüreğin dikte ettikleriyle çelişen her türlü yetkiyi de reddederim," diyordu.

Gandhi'nin dokunulmayanlar için yaptığı savaş, kısmen başarılı oldu. Ama bu savaş hâlâ sürüp gidiyor. Bugüne dek, hükümet yetkilileri ve toplum liderleri, onları çayhanelerden ya da berberlerden çıkardılar; kimi zaman, yetkililer uzaklaştığında, yeniden bu dükkanlara girebiliyorlar!

Bu sakin yıllarda, Gandhiji, Kongre'nin işleriyle doğrudan ilgilenmedi, daha çok mutluluk ve sağlık hizmetleri üzerine yoğunlaştı. Onun için önemli bir başka konuyla da ilgilendi. Bu, Hindu-Müslüman birliğiydi. İki grup giderek birbirinden uzaklaşıyordu ve Gandhi, bu duruma çok üzülüyordu. Bağımsızlık söz konusu olursa, bunun kesin bir ayrılığa neden olabileceğini görüyordu. Ülkenin ikiye ayrılmasını engellemek için, bağımsızlığın ertelenebileceğini söylüyordu.

Savaş getiren fırtınalı bulutlar

Britanyalıların, Hindistan'ı terk edeceklerine ilişkin bir kuşku varsa da, 1939 yılındaki olaylar, bunu da ortadan kaldırdı. Hindistan, savaşa hazır değildi. Avrupa'da Faşizmin yükselişi, uzak bir olasılık gibi görünmüştü. Ama savaş başlayınca, Asyalı düşünce biçimine büyük bir darbe indi.

Hindistan'ın Kongre liderlerinin tümü, Britanya'yı desteklediler ama Genel Vali, onlara hiç danışmadan Hindistan'ı da savaşa sokmaya karar verince, istifa ettiler. Kongre'yi yeniden kazanmak için, İngilizler, savaş sonrasında bağımsızlık vereceklerine ilişkin sözlerde bulundular. Ama Gandhi, bağımsızlığın hemen verilmesini istedi. Buna rağmen, Gandhi, müttefiklerden yanaydı. Bağımsızlığı şiddetle almaya ya da Britanya'nın zor durumundan yararlanmaya niyeti yoktu. "Biz bağımsızlığımızı, Britanya'nın mahvoluşu üzerine

"Gerçeğin, evrensel ve yaygın ruhuyla yüzyüze gelebilmek için, insanın en kötü yaratığı bile sevmesi gerekir."

Gandhi, otobiyografisinden

"Dünyada yaşayan hiçbir varlıktan nefret etmemeye çalışıyorum. Uzun süreli, dualarla dolu bir disiplin sağladığım son kırk yıldır, kimseden nefret etmemeyi öğrendim. Bunun büyük bir iddia olduğunu biliyorum. Yine de, bütün alçakgönüllüğümle bunu söyleyebiliyorum."

Mohandas. K. Gandhi

"Size, Britanya'nın, burada bulunmasının Hindistan'a yararlı olacağı söylendi. Bundan daha yanlış bir şey olamaz! İki gerçeği gözden kaçırmamalısınız: Birincisi, Britanya idaresinde Hindistan, dünyanın en yoksul ülkesi durumuna gelmiştir; ve ikincisi, her özgür ülkenin hakkı olan avantajlardan ve saygıdan uzak kalmıştır."

Mohandas K. Gandhi

kurmak istemeyiz," diyordu.

1942 Ağustos'unda Gandhi, Britanyalılara, "Hindistan'ı terk edin," çağrısında bulundu. Hindistan Kongre Konseyi'nde, "Bizim savaşımız İngiliz halkıyla değildir. Biz onların emperyalizmine karşı koyuyoruz," dedi. Gandhi, bu davranışının öneminin belki de farkında değildi. Daha sonraları, "Hindistan'ı terk edin" çağrısı üzerine çıkan isyanlar onu çok üzdü.

Kasturba'nın ölümü

Gandhi'nin, "Hindistan'ı terk edin" konuşmasından sonra, ülkenin her yerinde isyanlar patlak verdi. Gandhi, yeniden tutuklanıp hapse atıldı.

Bu dönemde, Gandhi özel acılar yaşadı. Tutuklanmasından birkaç gün sonra, sadık sekreteri, Mahadev Desai, aniden öldü. Sonra karısı hastalandı, Gandhi ile "Ba" diye çağırdığı karısı Kasturba, yaşamlarının son birkaç ayını, hapishanede bir arada geçirdiler.

Gençliklerinde çoğu kez zorluklarla geçen ilişkileri, zamanla yumuşamıştı. Kasturba, arka planda kalmakla birlikte, Gandhi'nin yaşamını etkileyen kişilerden biri olmuştu. Ölüm geldiğinde, Gandhi, Kasturba'nın yanı başındaydı. "Ba'yı yitirmekten dolayı içimde oluşan boşluğu, başka hiçbir şey dolduramaz," demişti. Ba, Gandhi'ye dört oğul vermişti. Ve çocukluklarından beri birbirlerinden hiç ayrılmamışlardı.

Karısının ölümünden altı hafta sonra, Gandhi serbest bırakıldı. Çok hastaydı ve Genel Vali, hapiste öldüğü takdirde, büyük şiddet olaylarının doğmasından endişelenmişti.

Gücün aktarımı

1945'te, İkinci Dünya Savaşı sonundaki Müttefik Zaferi, sömürgeciliğin de sonunu belirledi. Britanya bitkindi ve iktidara gelen İşçi Partisi, Hindistan'ın bağımsızlığını vermek istiyordu. İngiliz Hindistan'ı zamanın dar olduğunu anlamıştı. Hindistan Sivil Servisi, 1939'dan beri, hiçbir İngilize görev vermemişti.

Hindistan'daki Sivil Servis, eskimiş, yorulmuş ve personelsiz kalmıştı. Gitgide artan, yiyecek ve giyecek, eksikliklerleriyle uğraşmak zorundaydı. Üstelik, 1943 yılında Bengal'de, korkunç bir kıtlık başlamıştı. Umutsuz bir yoksulluk her yeri sarmıştı.

1945'te, öteki Kongre liderleri de hapisten çıktılar. Yaklaşan seçimlerde, Kongre en büyük parti olarak yerini koruyordu ama artık Müslümanları temsil etmiyordu. Cinnah'ın İslam Topluluğu, İslam devleti Pakistan'ı kurmak için taraftar bulmuştu. Hindistan'ın "Bölünmesi", Gandhi ve Kongre üyelerince hiç hoş görülmüyordu.

Britanya'nın yeni İşçi Partisi, Hindistan'daki birliği sağlamak için son bir girişimde bulundu ve 1946 yılında Delhi'ye, bakanlar kurulu temsilcilerini yolladı. Görüşmeler, üç ay boyunca sürdü ama sonunda, Kongre ile Müslüman Birliği, birbirlerine güvenmedikleri için son buldu.

Genel Vali, Lord Wavell, Gandhi'nin havarilerinden Jawaharlal Nehru'yu geçici bir hükümet kurmakla görevlendirdi. Nehru, Cinnah'a yardım önerdi ve Müslüman Birliği'ne birkaç bakanlık vermek istedi. Ama Cinnah razı olmadı.

Ağustos ayında, Müslüman Birliği, Kongre hükümetine karşı çıkmak ve Britanyalıların, onların ayrı bir devlet olarak varlığını tanımalarını sağlamak için "Doğrudan Hareket Günü" ilan ettiler.

Bu durum, Kalküta çevresinde vahşi olaylara neden oldu. Kurşunlar, bıçaklamalar ve yangınlar yüzünden dört bin kişi öldü ve 15.000 kişi yaralandı. Doğu Bengal bölgesini, kan ve cinayet sardı. Müslüman çeteler, insanları öldürüyor ya da zorla Müslüman yapıyordu.

Bu haberler Gandhi'yi dehşete düşürdü. "Hintliler ve Müslümanlar kardeşlik içinde yanyana yaşamayı öğrenene değin gidip kendimi Doğu Bengal'e gömeceğim..." diyordu. "Orada ne yapabileceğimi bilemiyorum. Bildiğim tek şey, oraya gitmezsem huzur içinde olamayacağım."

Gandhi, bu görevi, yaşamı boyunca yapmak zorunda kaldığı en zor görev olarak görüyordu. Bir dostu, onu Doğu Bengal'de ziyaret etmeye gittiğinde,

"Beni, öyle dostça, güleryüzlü ve hiçbir düşmanlık tanımayan bir ifadeyle karşılamıştı ki, tek sözcük etmeden tüm endişelerim yatıştı."
"... Çelik çerçeveli gözlüklerinin arkasından bakarken, gri gözleri parlıyor ve keskinleşiyordu. Arada sırada bir şeyi unuttuğu ya da yanıldığında espriler yapıyor ve gözleri yumuşuyordu. Bu gözlerdeki neşe beni fethetmişti. Omuzlarındaki yüke, yaşadığı sıkıntılara rağmen, kendininkiler de dahil olmak üzere insanın zayıf taraflarına gülebilen bu adam, belli ki, iç dünyasında kendine güvenen biriydi."

William L. Shirer "Gandhi'nin Anısına"

Hindu-İslam vahşetini gösteren, Bombay'da yaşanmış bir isyandan. Bağımsızlık savaşı sırasında, yarım milyon insan öldürüldü. Gandhi olmasaydı, ölü sayısı milyonları aşabilir ve büyük bir iç savaş çıkabilirdi.

onu bir dhobinin, yani köy çamaşırcısının evinde buldu. "Orada, bir çamaşırcının kulübesinde, bir gaz lambasının ışığında mektup yazıyordu," demişti. İnsanlar, 77 yaşındaki bu zayıf nahif adamın, yalınayak köyden köye yolculuk edişini üzülerek izliyorlardı. Ama Gandhi, bu büyük görev için tüm gücünü harcıyordu. Dua toplantıları oluşturuyor, her iki tarafın vekillerini kabul ediyor ve onlara cesaret, bağışlama ve gerçeklerden söz ediyordu.

Gandhi, Bengal'den sonra Bihar'a gitti. Oradaki isyanda ölenler çoğunlukla Müslümanlardı. Mart ayında Gandhi, dua toplantıları yapıyor, Müslümanları evlerine gönderiyor ve onlar için Hindulardan para topluyordu. Küçük bir Müslüman köyünde kalıyordu. Yarı oruç tutarak yaşıyor ve Müslümanlarla, Hindular barış içinde olmadan, oradan ayrılmayacağına ant içiyordu. Bir ay sonra cinayetler sona erdi.

Son Genel Vali

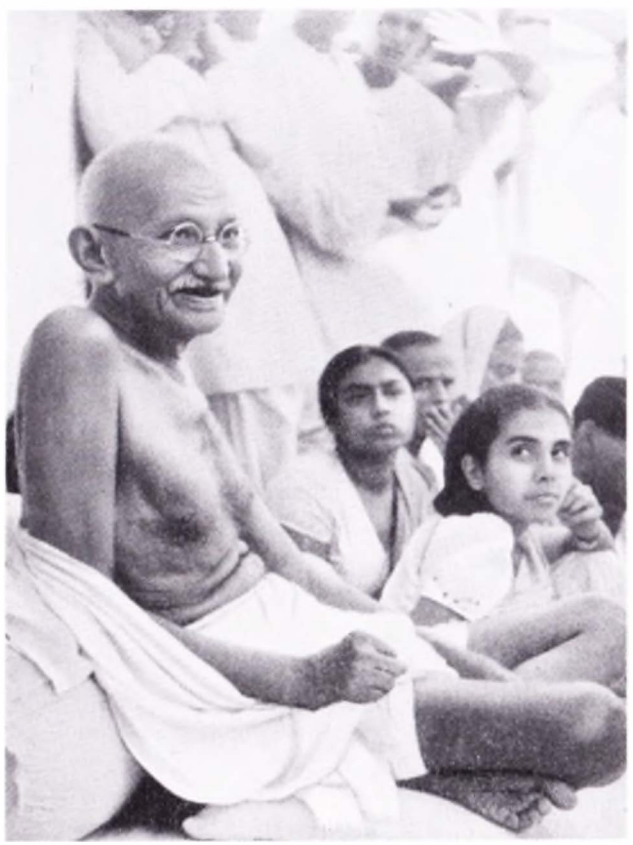
Mahatma'nın* tüm çabalarına rağmen, Hindistan'da sürüp giden karışıklık Britanya Hükümeti'ni korkuya düşürdü. Müslümanların lideri Cinnah, hâlâ ayrı bir devlet kurmaktan söz ediyordu

** Mahatma Gandhi. Mahatma, "Büyük Ruh" demektir.*

ve Kongre'nin direnişi zayıflıyordu.

Anlaşmaya ulaşılacağından kuşkuya düşen ve bir iç savaş çıkacağından korkan Britanya Başbakanı Attlee, cüretli bir karar aldı: Britanya 1948 Haziran'ına kadar Hindistan'daki tüm gücünden vazgeçecekti. Son tayin edilen Genel Vali, Lord Louis Mountbatten idi. II. Dünya Savaşı sırasında, Güney Doğu Asya kumandanı ve Britanya Kralı VI. King George'un kuzeniydi. Mountbatten göreve, genç, taze bir bakış ve tam yetkilerle donanmış olarak gelmişti. Mart 1947'de, Delhi'ye geldi ve gelir gelmez de Gandhi'ye haber göndererek onunla görüşmek istediğini bildirdi.

Mountbatten, onu getirtmek için bir uçak göndereceğini söylediği halde, Gandhi, Delhi'ye, üçüncü sınıf vagonda yolculuk yaparak gelmeyi

Gandhi, cinayetleri durdurmak amacıyla Doğu Bengal'deki Noakhali'ye gitmişti. Toplu ölümleri, kundakçılık, ırza geçme olaylarını ve tüyler ürpertici gaddarlıkları duyduğu zaman, oraya gidip Müslümanların Hinduları öldürmelerini engellemek için gerekirse canını verebileceğini söylemişti. Köyden köye gezerek, insanları yatıştırmaya çalıştı.

Lord Louis Mountbatten ve Edwina Mountbatten, Gandhi'yi, Genel Vali'nin bahçesinde çay içmeye davet etmişlerdi. Üç yüz yıllık Britanya egemenliğinden sonra, Lord Louis, dünya nüfusunun beşte birinin yaşadığı Hindistan'ın, bağımsızlığına kavuşabilmesi için yardım etmeye gelmişti. Gandhi'nin resmi bir görevi yoktu ama ülkenin bağımsızlığındaki rolü büyüktü ve Lord Mountbatten, ülkenin barış içinde bağımsızlık elde edebilme anahtarını, Gandhi'nin elinde tuttuğuna inanıyordu. Sonraları, Gandhi'yi, tanıdığı en büyük insan olarak nitelemişti.

yeğledi. İlk toplantı Mountbatten için sürpriz oldu. "Bu kadar sevimli, sıcak, insanca davranışları olan bir yaşlı adamla karşılaşacağımı tahmin etmemiştim. İyi huylu, kibar davranışlı biriydi. Dahası, hatta en ilginci, onda büyük bir espiri gücü olmasıydı. Karım ve ben onu konuk ettik ve hiç çaba harcamadan kolayca dost olduk."

Zaman kısaydı. Mountbatten, "Hızlı hareket etmezsek, köşe başında bekleyen trajediyle yüzyüze gelebileceğimizi biliyorduk. İç savaş her an patlayabilirdi. Kimse istemediği halde, bu insanların ayrılmaktan başka kurtuluşu yoktu," diyordu.

Bu da, Müslüman halkının yoğun olduğu Bengal'in doğusu ile Pencap'ın ülkeden ayrılması anlamına geliyordu.

Mountbatten'ın adamları, son hızla çalışarak, altı hafta içinde bir Bağımsızlık Planı hazırladılar. Muhammed Ali Cinnah, bundan pek hoşlanmıyordu. Ayrılık için ısrar ettiği halde, kendi deyimiyle, böyle "güve yemiş" bir Pakistan istemiyordu. Büyük tartışma, Kuzey Hindistan'daki iki büyük bölge, yani Bengal ve Pencap üzerineydi.

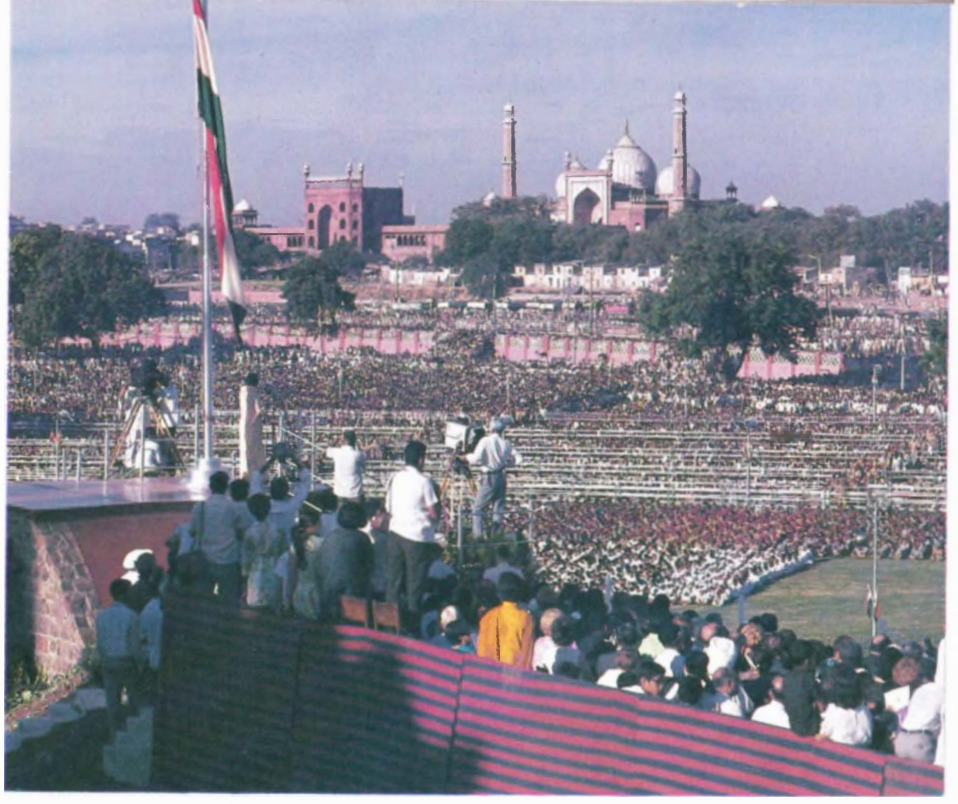
Cinnah ayrılık için ısrar ediyordu. Yoksa

Gandhi ile Leydi Edwina, görüşmeler için, Genel Vali'nin evine giriyorlar. O dönem, Hindistan'ın, Hindular ve Müslümanların yaşadığı iki ayrı ülkeye bölünmesini istemeyen Gandhi için çok zor bir dönem olmuştu. 30 yıllık çabadan sonra, ülkenin bölünmemesi için, bağımsızlığı bile ertelemeyi düşünüyordu. Ama başaramadı çünkü artan şiddet olayları Mountbatten'ın ayrılmayı kabul etmesine neden olmuştu.

Müslümanların, Hindu Hindistan'ında eriyip yok olacaklarını söylüyordu. Mountbatten ile Kongre, "Bu söylediklerinizden dolayı, Pakistan toprakları olarak istediğiniz bölgede, birçok Müslüman olmayan insan da yaşadığı için, oraların da paylaşılması gerekecektir," diyorlardı.

Bağımsızlık hızlı geldi. Beklenilenden de hızlı. Birçok prensliğe, yeni Hindistan'a katılması için rüşvetler verildi, sözlerle kandırıldı, hatta korkutuldu. Pakistan ise, birbirinden 800 mil uzaklıktaki iki bölgeden oluşan bir ülke oldu. O zamandan beri çok şey değişti. Pakistan'ın doğusundaki Doğu Bengal, 1971 yılında ayrılarak Bangladeş ülkesini kurdu.

15 Ağustos 1947: Delhi'deki Kırmızı Kale'de Bağımsızlık Günü kutlanıyor. Gandhi, 40 yılını, Hindistan'ın bağımsızlığına adadığı halde, törene katılmamıştı. Kalküta'da oruç tutuyor, Hindu ve Müslümanlar arasında barış sağlamaya çalışıyordu.

Ayrılış

15 Ağustos 1947 günü, Hintliler için tarihlerindeki en önemli günlerden biriydi. O gün, dünya nüfusunun beşte biri bağımsızlığına kavuşuyordu. İngilizlerle Hintliler arasında, son yıllarda sürüp gitmiş kavgalar ve düşmanlıklar artık sona eriyordu. Büyük bir mutluluk yaşanmaktaydı.

Ama Gandhi, kutlayacak bir şey göremiyordu. "Ayrılık acısını yüreğinde" hissediyordu. "Bağımsızlığım, henüz sağlanmadı... böyle festivallere, eğlencelere hiç gerek yok," diyordu. Gandhi'nin yaşamı boyunca çalıştığı "birlik" kabul edilmemişti. Kendini, insanları, meslektaşları ve dostları tarafından terk edilmiş gibi hissediyordu.

Gandhi, her zaman yüz yirmi beş yaşına değin yaşamak istediğini söylerdi. Ama şimdi, şiddetin arttığı, Hindularla Müslümanların birbirini katlettiği günlerde, bir toplantıda şöyle demişti: "125 yaşıma değin yaşamak isterdim. Ama artık yaşama karşı ilgimi yitirdim." Ama yaşamının bu son aylarında bile, Gandhi'nin hâlâ yapacak işleri vardı.

Müslümanlar; yeni oluşturulan Pakistan ülkesine yerleşirken, oralarda yaşayan on iki milyon insan da öteki tarafa doğru kaçıyordu. (62. sayfadaki haritaya bakın.) Toplumsal çatışmalar nedeniyle yarım milyon insan ölmüştü. Bu resim, bü yük göçün, "Gandhi" filmi için yeniden oluşturulduğu sahneyi gösteriyor.

"Yaşlı adam yine başardı"

1947 Ağustos'unda, Gandhi Kalküta'da bulunuyordu. Kendisini üzüntülü ve reddedilmiş hisseden Gandhi, başkalarına hâlâ cesaret, huzur ve bağışlayıcılık aşılamaya çalışıyordu. Gandhi, oraya vardığında, Kalküta bir yıl süren bir dehşet dönemi yaşamıştı. Tanınmış Hintli yazar Sudhin Data, o günleri anımsıyor: "Bir yıl boyunca Kalküta yaşanmayacak bir yere dönüşmüştü. Sonra Gandhi geldi. İlk gün, insanlar, ona kiremit parçaları, sopalar atmışlardı. Sonra onlarla konuştu ve yavaş yavaş iki üç gün içinde durum değişti ve ayın 14'ünde, belki de yaşamım boyunca gördüğüm tek mucize gerçekleşti."

"Mucize", Müslümanlarla Hinduların bir arada dans ederek kutlama yapmalarıydı.Askerlerin süngülerinin ucuna, halk tarafından küçük bayraklar

takılmıştı. Herkes, "Yaşlı adam yine başardı," diyordu.

Ama Gandhi, hâlâ kutlayamıyordu. Ay sonunda şiddet yeniden baş gösterdi ve Gandhi, yaralanmaktan zor kurtuldu. İnsanlara, oruç tutmaya başlayacağını ve ancak Kalküta'da vahşet dindiği zaman oruçtan vazgeçeceğini söylemişti. Dört gün içinde, Kalküta'nın önemli kişileri, barış yapılacağına ilişkin yazılı sözlerle geldiler ve ancak o zaman Gandhi, oruçtan vazgeçti.

Tek kişilik sınır kuvveti

Bunlar Bengal'deki olaylar. Kuzey'de, Pencap'ta, hükümetin büyük isyanlar beklediği bölgeye, 55.000 asker yerleştirilmişti. Askerler, vahşet yüzünden evlerini terk etmek zorunda kalan insanların durumu karşısında şaşkına dönmüşlerdi. Sonra Gandhi geldi. Mountbatten, daha sonraları şöyle dedi: "Sorunlar başladığı zaman, Pencap'taki 55.000 kişilik ordu, isyanlar arasında eriyip gitmişti. Derken, benim tek kişilik sınır kuvvetim geldi ve barış getirdi."

Britanya Genel Valisi Mountbatten, Gandhi'ye, "tek kişilik sınır kuvveti" adını takmıştı. Doğu Bengal'deki vahşeti, binlerce asker sona erdirememişti, ama Gandhi bunu başardı. Çamur içinden, bataklıklardan geçerek köylere gidiyor ve şiddet içermeme felsefesini insanlara anlatıyordu. Ve gittiği her yere, barışı da götürüyordu.

Eylül ayında Gandhi, son yolculuğuna çıkıp Delhi'ye döndü. Başkent, farklı grupların tartışmaları karşısında şaşkına dönmüştü. Cinayetler işleniyor, kan dökülüyordu. Mülteciler, kentin eski duvarlarını aşıp uzaklaşmaya çalışırken, başkaları içeri doluyordu. Kuzey Hindistan'da olup bitenlerin bir parçasıydı bu. Bu şiddet dolu günlerde, tam olarak ölenlerin sayısını kimse bilmiyor ama 200.000 civarında olduğu tahmin ediliyor. *On beş binden* fazla insan Hindistan'dan Pakistan'a ya da tersine kaçmaya çabalıyordu.

Gandhi çalışmaya başladı. "Bu ateşlenmiş havayı sakinleştirmek için elimden geleni yapmalıyım," diyordu. Mülteci kamplarını ziyaret etti; kimilerinde, Pencap'tan kaçan Sihler ve Hindular, kimilerindeyse, Delhi'deki evlerinden kovulmuş Müslümanlar vardı.

Kaldığı Birla Evi'nde, her gün dua toplantıları yapıyordu. Hindu *Bhagavad Gita* kitabından, Müslümanların *Kuran*'ından, Musevilerin Tevrat'ından ve Hıristiyanların *İncil*'inden okuduğu bölümler çok etkileyiciydi. Yüzlerce insan dinlemeye geliyor, binlercesi radyodan izliyordu.

Kalküta sokaklarında kimsenin dikkat etmediği, ilgi göstermediği üç ceset yatıyor. Son beş gün içinde, çoğu Müslümanlardan olmak üzere üç bin kişi ölmüştü. Daha önceleri ve bağımsızlık günlerinde de Kalküta, en fazla çatışmanın yaşandığı yer olmuştu. Yalnızca Gandhi, Kalküta'yı sakinleştirmeyi başardı ve bunu yeni bir ölüm orucuyla yaptı. Neredeyse ölüyordu. Ama sonunda amacına ulaştı.

Son oruç

Dualar yeterli olmuyordu. Gandhi, daha fazla bir şeyler yapmak zorunda olduğunu hissediyordu. 1948 yılının Ocak ayında, ölene dek oruç tutacağını ilan etti. "Tüm grupların birleştiklerine yürekten inandığım zaman oruçtan vazgeçeceğim," dedi. 78 yaşındayken tuttuğu bu oruç, on sekizinci orucuydu ve yaşamının da sonunu belirleyecekti.

Orucun üçüncü günü Gandhi, Hint Hükümetini, Pakistan'a büyük bir para yardımı yapmaya ikna etti. Hinduların çoğu öfkelendiler. Gandhi'nin, Keşmir bölgesinde Hintlilerle savaşan Müslümanlara yardım etmek için oruç tuttuğunu iddia ettiler. Büyük Sih ve Hindu grupları Birla Evi'nin önünde, "Kana kan" ve "Bırakın Gandhi ölsün" diye bağırdılar.

Gandhi, sonunda Delhi'de yaşayan çeşitli grupların liderleri tarafından ikna edilerek oruçtan vazgeçirildi.

Gandhi, iki büyük yeğeni, Manu ve Abhu ile. Onlara, "benim koltuk değneklerim" adını takmıştı ve bu gençler, karısı Kasturba'nın ölümünden sonraki yıllarda ona bakmışlardı. Bu fotoğraf, Gandhi'nin suikaste uğramasından bir gün önce çekilmişti. Delhi'deki gruplara barış getiren orucundan sonra, zorlukla yürüyebiliyordu.

Bu liderler, halklar arasında barış ve kardeşlik oluşturmak için, kendi yaşamları pahasına çabalayacaklarına söz verdiler. Gandhi, altıncı günde, orucunu bozdu.

Gandhi, kendisini korumayı düşünmüyordu. Oruçtan sonra toparlanmayı bile beklemeden çalışmalarına döndü. Şimdi, halka güç vermek ve daha önce de düşündüğü gibi, köylere yeni bir yaşam getirmek içinyoğun biçimde çalışıyordu. Geceleri ise, her zamanki dua toplantılarını yapıyordu. Bu toplantılardan birinde, Gandhi'nin orucu bozmasından az sonra, toplantı alanına bir bomba düştü. Kimseyiyaralamadı. Ama İçişleri Bakanı Patel, Gandhi'nin öldürüleceğinden korkmuştu. Bu yüzden toplantılara katılan herkesin üstünün aranmasını emretti. Gandhi, bunu kabul etmedi.

"Ölmem gerekiyorsa, bir dua toplantısında ölmeyi yeğlerim. Beni koruyabileceğinizi sanıyorsanız yanılıyorsunuz. Benim koruyucum Tanrı'dır, " dedi Patel'e.

Gandhi'nin ölümü

Gandhi, Güney Afrika'da Hintlilerin hakları için çabalayan genç bir avukatken, Hintli dostları tarafından saldırıya uğramıştı. Bir Müslüman Hintli, davalarına ihanet ettiğini düşünerek, onu ölümle tehdit etmişti. Gandhi, korkuya kapılmamıştı. Ölümden korkmuyordu.

Şöyle demişti: "Ölüm, yaşamın belirlenmiş sonudur. Bir mikrop yüzünden ölmektense, bir kardeş eliyle vurulmayı yeğlerim...bu beni çok üzmezdi ve eğer suikastçiye karşı öfke ya da nefret duygularından da arınabilirsem, benim sonsuzluk içindeki varlığıma bir şeyler katmış olurdu."

Ve kırk yıl sonra bu başına geldi.

Gandhi, ölüm konusunda bir Hindu gibi düşünüyordu. Tanrı'yla yüzyüze geleceğini sanmıyordu. Aslında, o bireyin yok olacağına inanıyordu. Ona göre ölüm; nehirlerin ve çayların denize kavuşması gibi bir şeydi.

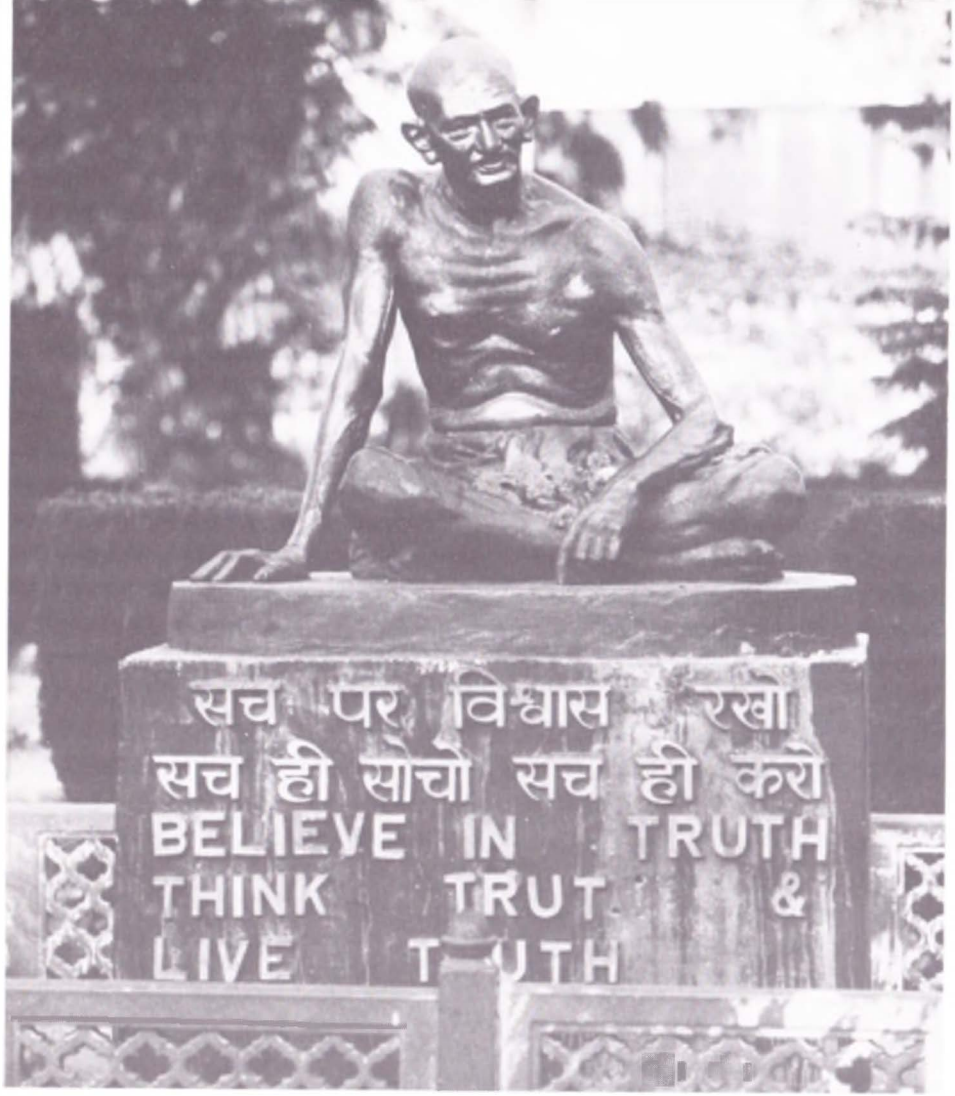

Yaşamının son gününde Gandhi, sabah saat üçte, soğuk berrak bir Delhi sabahına uyanmıştı. Gün boyunca çalıştı, toplantılara girdi ve boş zamanını dua ederek geçirdi. Son orucunu tuttuğu Birla Evi'ndeydi hâlâ.

O akşam, Sardar Patel ile yaptığı bir toplantı sonrasında, saat beşte, akşam duası için geciktiğini düşünerekevindentelaşla çıktı. Orada bulunun İngiliz muhabir, Robert Stimson şöyle anlatıyor: "Her zamanki beyaz el dokuması peştamalını ve sandaletlerini giymişti. Hava soğumaya başladığı için, göğsünü bir şalla örtüyordu. İki arkadaşının koluna dayanmıştı ve gülümsüyordu.

Bahçede, iki ya da üç yüz kişi vardı. Gandhi, bahçenin biraz yüksek olan bölümüne ulaşmak amacıyla basamakları tırmanırken, topluluk ona doğru ilerledi. Üst basamağa ulaşıp, topluluğa yaklaşınca, kollarını arkadaşlarının omuzlarından çekti ve elleriyle insanları selamladı. Hâlâ gülümsüyordu. Kalabalığın

Yeni Delhi'de olduğu günlerde, dua toplantıları için Birla Evi'nden çıkıp her gece bahçeye inerdi. 30 Ocak 1948'de, bekleyen kalabalığa doğru yürürken, bir suikaste kurban gitti. Bu fotoğraf, "Gandhi" filminden alınmıştır: Karşı sayfadaki resim, Mahatma ile yeğenlerinin, Gahdhi'nin ölümünden bir gün önce çekilmiş resmidir.

Mahatma Gandhi'nin Delhi'deki heykeli. Hindistan'ın kentlerinde ve köylerinde, Mahatma anısına birçok heykel yapılmıştır. Altındaki yazıda şu sözler okunuyor: "Gerçeğe inan; gerçeği düşün; gerçeği yaşa."

önünde, khaki giymiş, otuz yaşlarında tıknaz bir adam vardı. Bir adım öne çıkıp Gandhi'ye yaklaştı ve tabancasını çıkarıp birkaç el ateş etti."

Gandhi, "Hey Rama" (Ah Tanrım) diye mırıldandı, birkaç dakika öyle durdu. Kan, beyaz giysisinin üzerine yayılıyordu, sonra düştü ve öldü.

Lord Mountbatten, birkaç yıl önce, bu kitabın yazarına, Gahdhi'nin ölüm haberini aldığı zaman, "tam anlamıyla uyuşturulmuş, taş kesilmiş gibi olduğunu" söylemişti. "Hemen Birla Evi'ne koştum. Evin çevresine büyük bir kalabalık toplanmıştı.

Aralarında devlet büyükleri de vardı. Herkes göz yaşlarına boğulmuştu. Gandhi, ölüm halindeyken, çok huzurlu görünüyordu. Ve ben, onun ölümünün neler getirebileceğini düşünerek korktum."

Bedeninin cansız yattığı eve girerken, kalabalıktan biri bağırdı: "Onu öldüren bir Müslüman'dı!" Dönüp ona haykırdım: "Aptal! Bir Hindu olduğunu bilmiyor musun?"

"Aslında bilmiyordum - o aşamada kimse bilmiyordu. Ama şunu biliyordum ki, öldüren bir Müslümansa, hepimiz mahvolacaktık. Kesinlikle iç savaş çıkacaktı. Tanrı'ya şükür ki, Müslüman değildi!"

Suikastçinin, deli bir Hindu fanatiği olduğu anlaşıldı. - Poona'dan gelmiş, Nathuram Godse adında biriydi. Daha sonra, öteki suikastçilerle birlikte asıldı. Beş kişi de müebbed hapse mahkum edildi. Gandhi'nin cenazesi, Rajghat'taki kutsal nehir Jumna kıyısında yapıldı. Milyonlarca insan yollara dizilerek korteji beklediler. Oğlu Ramdas, babasının tabutunun yerleştirildiği odunları ateşe verdi. Odunlar on dört saat boyunca yandı. Sonra külleri, Hindistan'ın kutsal nehirlerine ve Bombay' da denize saçıldı.

Başbakan Nehru, cinayetten az sonra, radyodan Hindu halkına Gandhi'nin ölüm haberini vermişti. "Yaşamımızdaki ışık gitti ve şimdi her yer karanlık. Bunu size nasıl söyleyeceğimi bilmiyorum. Sevgili liderimiz, bizim çağırdığımız adıyla Bapu, yani Ulusumuzun Babası, artık yaşamıyor."

Gandhi'nin Hindistan'a ve dünyaya armağanları

Nehru, "Işık gitti demiştim ama yanılmışım," diyordu. "Çünkü bu ülkede parlayan ışık, sıradan bir ışık değildi. Bu ülkeyi yıllarca aydınlatmış olan ışık, daha uzun yıllar boyu aydınlatacaktır ve bin yıl sonra bile ülkemizde onu yine göreceğiz. O ışık, sayısız yüreğe teselli olacak. Bu ışık yaşayan gerçeği temsil ediyordu. Sonsuza dek yaşayacak olan o büyük adam, evrensel gerçeğiyle, bize doğru yolu gösterdi, bizi yanlıştan korudu, eski bir ülkeyi özgürlüğe götürdü."

Gandhi'nin kişisel eşyaları, onun mal mülk edinmeye karşı oluşunu kanıtlıyordu. Ölümden önce kullandığı birkaç eşyası vardı: Tahta sandaletleri, ucuz nikel kaplama saati, gözlükleri, kasesi, kaşığı ve bir şarkı kitabı.

Karşıda: Gandhi'nin cesedinin yakıldığı yerde, Mahatma Gandhi'nin türbesine saygılarını sunan insanlar. Gandhi, hâlâ Hintliler tarafından, ulusun babası ve en büyük liderleri olarak görülmektedir.

Gandhiji için söylenen bu sözler, gerçekten de doğru sözlerdi. Onunki aklın ışığıydı. O, akılsızlık dolu bir dünyada, akıl feneriydi. Vahşet dolu yüzyılda, o, sevginin, hoşgörünün ve barışın sesiydi.

Peştemal giyen küçük adam, geride alçakgönüllü birkaç eşyasını bırakmıştı: Gözlüklerini, sandaletlerini, nikel kaplı saatini, sopasını ve iki penilik Çin maymunlarını.

İnsanlar öldükten sonra, yaptıkları kötülüklerin yaşadığı söylenir. Bu doğruysa, o zaman yapılan iyilikler de yaşayıp gider. Ne yazık ki, biz onları ölçemeyiz. Gandhi'nin Hintliler tarafından hâlâ ulusun babası olarak görülmesinin nedenleri vardır. Gandhi, onlardan biri gibi yaşadı, oruç tuttu, düşündü ve bağımsızlık için çabaladı.

Gandhi'nin en büyük başarısı, halkını bağımsızlık için hazırlamasıdır. Yaşamı boyunca, başkalarına doğruluğu ve temizliği öğretti. Hindulara, kendi kültür ve geleneklerinde var olan onuru tattırdı. Britanya İmparatorluğu'nun egemenliği sırasında bastırılmış olan özsaygılarını kazandırdı. Kendi yiğitliği ve korkusuzluğunu açıkça gösterip onlara örnek oldu ve Hinduların ayakta durabileceklerini kanıtladı.

Gandhi yoksullarla, yoksullar da onunla bütünleşti. Fabrika işçileri, yoksul köylüler ve uğrunda savaştığı öteki umutsuz insanlar onu hep sevdiler. Müslümanların yararına da çalıştığı için, onlar tarafından da sevildi. Hindistan'ın gerçek ruhunu kendinde toplamıştı.

Gandhi, peştemalı içinde, Buckingham sarayında İngiltere Kralı'nı ziyaret ettiğinde Kral sormuştu, "Hindistan'da işler nasıl gidiyor Bay Gandhi?" Gandhi, sıska kaburgalarına ve yoksul görünüşlü peştamalına işaret ederek, "Bana bakarsanız, Hindistan'ın nasıl olduğunu anlarsınız," demişti. Belki de Gandhi'nin gücünün sırrı buydu.

Hintliler, ona ülkenin simgesi gibi bakıyorlardı. Yoksulluğu ve alçakgönüllülüğü içinde, onların yaşamını yansıtıyor. Gandhi, onlarla konuşuyordu. Onların düşüncelerini yansıtıyordu.

Onlardan biriydi.

"İki dünya savaşı arasında, sömürgeciliğin en şaşalı dönemlerinde, güç dünyada egemendi. O zamanlarda, zayıf olanın, güçlünün önünde diz çökmesi doğaldı. Sonra Gandhi geldi. Ülkesinde bulunan, dünyanın en büyük askeri gücünü, neredeyse tek başına kovaladı. Dünyaya, güçten daha yüksek şeyler olduğunu öğretti, yaşamdan bile yüksek şeylerdi bunlar. Gücün eski önemini yitirdiğini kanıtladı."
Nobel ödüllü Albert Szent-Györgyi

"Gandhi, kaçınılmazdı. İnsanlık ilerleyecekse, Gandhi mutlaka gelecekti. O, düzen ve barış dolu bir dünyanın çevresinde gelişen insanlığın bakışıyla yaşadı, düşündü ve davrandı. Onu reddetmek, kendimize kötülük yapmak demektir."
Dr. Martin Luther King, Jr.

Sözlük

Ahimsa: Tüm canlı yaratıklara karşı, düşünceler ve davranışlarda şiddet içermeme prensibi.
Ashram: İçine kapalı, daha çok dindar bir topluluk.
Boer Savaşı: Güney Afrika'da, Boerler ile Britanyalılar arasında, 1899 ile 1901 arasında yapılan savaş.
Brahmacharya: Ömür boyu bekar kalmak (seksten uzak durmak).
Brahmin: En üst kasttaki rahiplere verilen ad.
Britanya: Avrupa'nın batı kıyısı açıklarında İngiltere, İskoçya ve Galler'i kapsayan Büyük Britanya Adası için kullanılan kısaltılmış ad.
Dharma: Karma'nız ile en iyisini yapmaya zorunlu olduğunuz özgür irade.
Darshan: Kutsal bir kişiye yakın olmanın, müridleri iyi yolda etkilediğini anlatan bir Hindu anlayışı.
Dhoti: Peştemal kumaşı.
Dokunulmayanlar: Kast sisteminin de dışında olan, en aşağı insanlar. Onlar, Hindu kastlarındaki öteki kişilerin yapmadıkları, yolları süpürmek, lağım temizlemek gibi işleri yaparlardı.
Genel Vali: İmparator adına, bir ülkeyi ya da bölgeyi yöneten vali.
Harijan: Hintçe, "Tanrı'nın çocukları" demektir. Gandhi'nin, *dokunulmayanlara* taktığı ad.
Hartal: İş yerlerinin kapatıldığı ve günün oruç tutarak, dini törenler yaparak geçirildiği, bir tür ulusal grev.
Hindistan Ulusal Kongresi: 1901 Hindistan hükümeti içinde, yerli Hintlilerin de rol alması için kurulmuştur. Gitgide daha fazla politika içine girerek, bağımsızlık için çabalayan bir organ haline gelmiştir. Eskiden Müslüman üyeleri de vardı ama artık yalnızca bir Hindu örgütüdür.
Hindu: Dünyadaki dört temel dinden biri olan Hinduizmi izleyenler. Hindistan'ın esas dinidir. Hindular ve Müslümanlar arasındaki anlaşmazlıklar, ülkenin ikiye bölünmesine neden olmuştur.
Karma: Kader anlayışı. Kast sistemini haklı gösteren bir anlayış, çünkü bir kişinin niçin belli bir kastta doğduğunu açıklar.
Kast sistemi: İnsanları dört grupta toplayan katı toplumsal gruplar sistemi: Brahmin, Kshatriya, Vaisya ve Sudra. Her grup da kendi içinde, rütbe ve

Hindistan'ın 1947'deki toprakları

H.V. Hodson, The Great Divine (Hutchinson, 1969)

Bağımsızlık öncesinde "Hindistan", bu haritada görülen sınırlar içindeydi. Bağımsızlık sırasında, ülke ikiye ayrıldı. Müslümanların çoğunlukta bulunduğu topraklar Pakistan adını aldı. Daha sonraları, doğu Pakistan, Bangladeş oldu.

mesleklere göre binlerce küçük gruba ayrılır. En altta *dokunulmayanlar* vardır.

Khadi: Elde dokunmuş kumaş.

Kshatriya: İkinci (savaşçı) kastın üyesi.

Mahatma: Sanskritçede "Büyük Ruh" demektir; Brahmin bilgelerine verilen ad. Şair Rabindranath Tagore tarafından, Gandhi'ye verilen isimdir.

Müslüman: Dünyanın dört büyük dininden biri olan İslamı izleyenler.

Mürit: Bir dini liderin taraftarları, öğrencileri.

Pakistan: Hindistan'ın kuzeyindeki iki bölgede yerleşen Müslümanların kurduğu ülke. 1971'de doğu Pakistan bağımsızlık savaşı vererek ayrıldı, Bangladeş adını aldı.

Satyagraha: "Doğruda direnme" gücü; Gandhi'nin, hükümet ve iş dünyasında değişiklik yapmak için, şiddet içermeyen davranışlarına verdiği isim.

Sivil direniş: Kimi politik amaçlara varabilmek için, vergi ödememek ya da yasalara uymamak gibi şiddet içermeyen direnişler yapmak. Burada, Satygraha demek.

Sudra: En aşağı(işçi) kasttaki kişi.

Vaisya: Üçüncü (esnaf ve tüccarlar) kasttakiler.

Önemli Tarihler

1869 Mohandas Karamchand Gandhi, 2 Ekim'de Porbandar'da doğar.

1882 İkisi de 13 yaşlarındayken Kasturba ile evlendirilir.

1888 Gandhi'nin ilk oğlu Harilal doğdu. Gandhi, İngiltere'ye hukuk okumaya gider.

1891 Gandhi, Hindistan'a döner.

1892 İkinci oğlu Manilal doğar.

1893 Nisan ayında, Dada Abdullah ve şirketi için çalışmak üzere Güney Afrika'ya gider.

1896 Hindistan'a gelip ailesini alır.

1897 Üçüncü oğlu Ramdas doğar.

1899-1901 Boer Savaşı: Gandhi, İngilizleri destekler ve ambulans servisi kurar. Son oğlu Devadas 1900 yılında doğar.

1904 Gandhi, Phoenix Park'ta ilk ashramı kurar.

1906 Zulu isyanı: Gandhi, yeniden ambulans servisini savaşa sokar.

1908 Güney Afrika'daki ilk *Satygraha* kampanyası başlar. Sonraki beş yıl içinde, Gandhi dört kez hapse girer.

1913 Güney Afrika'da Hintlilere karşı ayrımcılık yapan yasaların bir kısmı kaldırılır.

1915 Gandhi, Hindistan'a dönerve Ahmedabad'da bir ashram kurar.

1919 Gandhi, 30 Mart-6 Nisan arasında uygulanmak üzere hartal ilan eder. 10 Nisan'da, Amritsar'da katliam meydana gelir.

1922 Gandhi, Mart ayında altı yıllık cezayla hapisaneye girer (Şubat 1924'te serbest bırakılır).

1928 Kongre, Hindistan'ın bağımsızlığını ister.

1930 Mart: Dandi'ye tuz yürüyüşü. Mayıs ayında, Kongre, Dharsana Tuz İşletmeleri'nde gösteri organize etmek üzereyken Gandhi tutuklanır.

1931 Gandhi, Ocak ayında serbest bırakılıyor ve Londra'daki Yuvarlak Masa Konferansı'na gider.

1932 Hindistan'a dönen Gandhi tutuklanır (Mayıs 1933'te serbest bırakılır)
Eylül: Dokunulmayanlar için oruca başlar.

1942 "Hindistan'ı terk edin" isteği Kongre'den geçer. Gandhi ve öteki liderler tutuklanır.

1944 22 Şubat'ta, Kasturba hapishanede ölür. Gandhi, Mayıs'ta serbest bırakılır.

1946 Nisan: Cinnah, Pakistan'ın ayrılmasını ister.
Ağustos: Kalküta'da, Müslümanlar Hinduları öldürür. Gandhi, o bölgeye gider.

1947 Şubat: Lord Mountbatten, son Genel Vali ilan edilir.
15 Ağustos: Bağımsızlık ilan edilir.
Eylül: Gandhi, Müslüman-Hindu anlaşmazlığı nedeniyle oruca başlar.

1948 30 Ocak: Gandhi, Nathurham Vinayak Godse tarafından öldürülür.

İndeks

Ahimsa 23, **63**
Amritsar 27, 30
  katliamı 28-9
Aparigraha 22-3

Bhagavad Gita 22, 55
Birla Evi 55, 56, 57, 59
Brahmacharya 25, **63**
Brahmin 10, **63**

Chamberlain, Joseph 17
Chauri Chaura 33, 34
Cinnah, Muhammed Ali 47, 48, 50

Dharasana Tuz İşletmeleri protestosu 39-40
Doğrudan Hareket Günü 47
Dokunulmayanlar, 10, **63**
  Gandhi'nin kampanyası 43-5
  özgürlük çağrısı 30-1
Dyer, General 28, 29, 30

"Emekleme Emri" 29-30

Gandhi, Kasturba 12, 25, 46
Gandhi, Mohandas, Karamchand
  ashramı kuruyor 23, 26
  ayrılış 47, 52-3
  çocukluğu 10-13
  doğumu 8
  dokunulmayanlar için kampanya 43-5
  General Smuts'la toplantı 20-1
  Güney Afrika'da yaşam 5-7, 14-25
  hapse giriş 18, 19-20, 34-5, 39, 43, 46
  hartal ilan ediyor 27
  Hindistan Ambulans Servisi'ni kuruyor 17
  "Hindistan'ı terk edin" konuşması 45-6
  inançları 22-5
  İngiliz kumaşını boykot 32-3
  insanlığa katkıları 23, 59-61
  insan hakları şampiyonu 26
  Londra'da öğrencilik 13-14
  Lord İrwin ile anlaşma 41
  Lord Mountbatten ile toplantı 49-50
  oruç tutuyor 27, 33, 34, 43-4, 54, 55
  ölümü 56-8
  satyagraha 7, 18, 20, 23
  sivil direniş 7, 27, 35-7, 39
  Tuz Yürüyüşü 37-9
  "Yeşil Broşür" 16
  Yuvarlak Masa Konferansı'na katılıyor 42-3
  yün eğiriyor 31-2, 35
Godse. Naturham 59
Güney Afrika Siyah hareketi 18

Hintli Kurtarma Yasası 21
Harijan 10-11, 43-5, **63**
Hindu-Müslüman çatışması 30, 35, 45, 47-8, 52-3, 54-5
Hindistan
  ayrılış 47, 48, 50-1, 52-3, **63**
  bağımsızlığını kazanıyor 51, 52-3
  Britanya yönetimi 8-10
  dinler 8-9
  Hindu-Müslüman çatışması 30, 35, 45, 47-8, 52-3, 54-5
  kast sistemi 10-11
  koşullar 8
Hindistan Ulusal Kongresi 30, 31, 33, 34, 35, 36, 39, 42, 45, 47, **63**
  dokunulmayanlar 30-1, 44
  kendi kendini idare 30

İrwin-Gandhi Paktı (Anlaşması) 41

Kuran 8, 55
Kshatriyas 10, **63**

Mounbatten, Lord Louis
  bağımsızlık planı 50
  Gandhi ile toplantı 49-50
  Gandhi'nin ölümüne tepkisi 58-9
  Hindistan'ın Genel Valisi olarak geliyor 49
Müslüman-Hindu çatışması 30, 35, 45, 47-8, 52-3, 54-5
Müslüman Birliği 47

Naidoo, Bn. Sarojini 39
Nehru, Jawaharlal 47

Pakistan, kuruluşu 51, **63**

Samakhava 22
Satyagraha 7, 18, 23, 41, **63**
Sivil direniş 7, 19, 27, 35-7, 39, **63**
Smuts, General J.C. 19, 20, 21
Süveyş Kanalı, açılışı 10

Tanrı'nın çocukları, Harijan'a bak.
Transvaal 18, 19
  Asya Dairesi kuruluyor 17
Tuz Yürüyüşü 37-9

Yuvarlak Masa Konferansı 42-3

Bu konuda başka kitaplar

Gandhi, MK: *The Words of Gandhi* (Gandhi'nin Sözleri), Richard Attenborough tarafından seçilmiştir. New York Newmarket Press, 1982.

Copley, A: *Gandhi against the tide* (Gandhi gelgite karşı) Kent, UK: Basil Blackwell, 1987.

Fischer, L: *The Life of Mahatma Gandhi* (Mahatma Gandhi'nin Yaşamı) Londra: Cape, 1951; Grafton, 1982.

Gold and Attenborough: *Gandhi's a picturial biography* (Gandhi'nin resimli biyografisi.) New York: Newmarket Press, 1983.

Shirer, WL: *Gandhi, a memoir.* (Gandhi'nin anısına) New York: Washington Square Press, 1982.

Gandhi niçin bu kadar ünlüdür? Peştemal ve sandaletlerle gezerdi. Hiçbir zaman politikacı ya da hükümet görevlisi olarak çalışmadı. Ordulara hükmetmedi, işini bıraktı ve tüm varlığından vazgeçti. Yine de bir fanatik tarafından öldürüldüğü zaman, dünyadaki birçok ülkenin temsilcisi onun cenaze töreninde bulunmak için Hindistan'a gitti.

Rakipleri, onun kurnaz bir politikacı olduğunu iddia ederlerdi. Bu doğruydu, çünkü onun sayesinde İngilizler, Britanya İmparatorluğu'nun mücevheri olan Hindistan'a, hiçbir çatışma olmadan bağımsızlığını verdiler.

Ama dünyadaki milyonlarca insan için Gandhi, aynı zamanda bir azizdi; inançları, değişiklik için çabalayan insanları derinden etkiledi. Ve haksızlığa karşı çıkmak için şiddete, şiddetle karşılık verme düşüncesini kökünden yıktı.

Bu dizideki kitaplar :

Abraham Lincoln
Albert Schweitzer
Bob Geldof
Charlie Chaplin
Dalai Lama
Eleanor Roosevelt
Florence Nightingale
Lech Walesa
Louis Pasteur
Mahatma Gandhi
Maria Montessori
Marie Curie
Martin Luther King
Mihail Gorbaçov
Nelson Mandela
Teresa Ana

ISBN 975-8030-06-X

İLKKAYNAK
KÜLTÜR VE SANAT ÜRÜNLERİ